Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 270/1565 | Łódź, Wtorek 20 listopada 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ז כסלו תרפ"ט | Nr. 270/1565

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

הלוואה פאר לאדז נישט געוואונשען

זאגט דער גענעראל-רעפערענט פון דער ביודזשעט-קאמיסיע אין סיים.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט פּרעמיער באַרטעל קאָנפערירט מיט'ן פינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש. די קאָנפערענץ האָט געהאַט אַ שייכות מיט די אַרבייטען פון דער ביודזשעט קאָמיסיע, וואָס הויבען זיך איצט אָן. נאָכדעם האָט דער פּרעמיער אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן יוסטיץ־מיניסטער מעישטאָוויטש. נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען־ראַט.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט די ביודזשעט קאָמיסיע פון סיים אָנגעהויבען צו בעטראַכטען דעם פּרעלימינאַר ביודזשעט אויפ'ן יאָהר 1929/30. ביים אָנהויב פון דער זיצונג האָט רעפּ. וואושניצקי (ווידזאָלעניע) אָפּגעגעבען אַנ'ערקלערונג אין נאָמען פון ווידזאָלעניע, פּ.פּ.ס. און פון דער פּויערים־פּאַרטיי, אַז די פאָרשטעהער פון די דאָזיגע גרופּירונגען וועלען נישט אָנעמען קיין רעפעראַטען אַ חוץ די אָפּטיילונגען, וואָס זענען קאָנטראָל־אינסטיטוציעס (העכסטע קאָנטראָל־קאַמער, סיים, סענאַט).

נאָכדעם איז פאָרגעקומען די פאַרטיילונג פון די רעפעראַטען: די רעפעראַטען וועגען סיים און סענאַט האָט בעקומען רעפּ. וויזשיקאָווסקי (ווידזאָלעניע) פון העכסטען קאָנטראָל־קאַמער — טשאַפּינסקי (פּ.פּ.ס.) פון יוסטיץ־מיניסטעריום — רעפּ. ראָזמאַרין (יוד. קאָלאָ) דעם גענעראַל־רעפעראַט האָט געהאַלטען רעפּ. פּראָפ. קזשיזשאַנאָווסקי. ער האַלט, אַז די לאַגע איז נישט קיין שלעכטע, הגם פיל אויסלענדישע וואַלוטע איז שוין אויפגעגעסען געוואָרען (דער גרעסטער טייל פון דער איבערשלעזישער וואַרשאָווער און פּויזנער הלוואות) איז דאָך דער שטאַנד פון וואַלוטע אַ גאַנץ בעפרידיגענדער. דער רעפערענט האַלט אַז דער מאָמענט פאַר דער לאָדזער אויסלענדישער הלוואה איז נישט קיין פּאַסיגער דעם צושטאַנד פון האַנדעלס־בילאַנס האַלט דער רעפערענט פאַר נישט קיין געפעהרליכען. דערפאַר בעאונרוהיגט איהם דער צו הויכער שטאַנד פון דעם דיסקאָנטאָ־פוס, די סבה איז, וואָס מיר בעזיצען נישט גענוג קאַפּיטאַל־רעזערווען, און צוליב'ן צו קליינעם צופלוס פון אויסלענדישען קאַפּיטאַל. דאָס איז אַ רעזולטאַט פון דער צושנעלער ענטוויקלונג פון אונזער ווירטשאַפטליכען לעבען.

דער רעפערענט האַלט פאַר געוואונשען אַ נייע אינערליכע הלוואה אויף 100 מיליאָן זל. אַ העלפט פון איהר זאָל געהן אויף קאָנווערסירען די ראָלאַרובקעס מיט וועלכע מ'טרייבט שוין אַ שפּעקולאַציע. די שטייערן זענען ביי אונז צו הויך, דעריבער בעגריסט דער רעפערענט די פערקלענערונג פון אומזאַץ־שטייער.

רעדענדיג וועגען דער הוספה פאַר די בעאַמטע ווייזט אָן דער רעפערענט, אַז כדי צו געפינען אַ קוועלע צו דעקען די הוצאה, האָט מען געמוזט העכערען דעם פּאַסאַזשירען טאַריף אויף די באַהנען, אויב מ'וועט איצט דאַרפען געבען ווייטערע הוספות וועט מען מוזען העכערען דעם משאות־טאַריף.

נאָך דעם גענעראַל רעפעראַט האָט זיך אָנגעהויבען די דיסקוסיע. אויף דער נאָכמיטאָג־זיצונג איז אַרויסגעטראָטען דער פינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש וועלכער איז אָנוועזענד געווען בעת דער גאַנצער זיצונג. ער האָט אָנגעוויזען, אַז ס'איז נויטיג צו פאַרשטאַרקען דעם עקספּאָרט און ס'וועלען געמאַכט ווערען הנחות פאַר געוויסע עקספּאָרט אַרטיקלען וועט מען צוריקצאָהלען דעם אומזאַץ־שטייער; דער עקספּאָרט פון איינגע סאָרטען תבואה וועט בעגרעניצט ווערען. די אויסלענדישע הלוואה איז נויטיג, מעגליך אין אַמעריקא און אין פראַנקרייך, אַחוץ דער הלוואה וועלען קומען קאָמפּליקאַציעס אין ווירטשאַפטליכען לעבען. דער צאָל־בילאַנס איז אַ גוטער און איז נישט בעדראָהט. ווייטער ווייזט אָן דער פינאַנץ־מיניסטער, אַז די אויספיהרונגען פון פּראָפ. קזשיזשאַנאָווסקי זענען צו פּעסימיסטיש און דער פּעסימיזם איז נישט קיין בעגרינדעטער.

די ווייטערדיגע ויכוחים וועלען פאָרקומען דינסטאָג.

אכטונג, עלעגאנטע העררען!
דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז אין בעוואוסטען ערשטקלאסיגען
הערען-שניידער-אטעליער
ווערען אויסגעפיהרט אלערליי בעשטעלונגען פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות לויט די נייעסטע מאדעלען פאר דער פולער צופרידענהייט פון דער געעהרטער קונדשאפט.
רעעלע בעהאנדלונג. פינקטליכע אויספיהרונג. גינסטיגע בעדינגונגען.

א. קוטשינסקי
אנצוגען, פאלטענס, פעלצען, סמאקינגען
פעפער-גאס 20
A. Kuczyński
מיט אכטונג
פעפער-גאס 20, (איינגאנג פראנט)

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97
ספעציאל ארצט פאר אויגענקראנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פוילען.
נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און פון 4—7 נ.מ.
זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

„קרן היסוד" לאדז.
פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20.
זונטאג, י"ב כסלו, דעם 25. נאוועמבער ד. י., 9 א זייגער אין אוונט קומט פאר
אפיציעלע אקאדעמיע
לכבוד דער ארץ־ישראל דעלעגאציע
מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען די מיטגלידער פון דער דעלעגאציע:
דיכטער לייב יפה
מיטגליד פון דירעקטאריום פון קרן-היסוד אין ירושלים און ה' שמואל זשוכאוויצקי גרינדער און בויער פון דער קאלאניע מגדיאל אין א"י.
איינגאנגס בילעטען שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא (צעגעלניאנא 4).
2605

אחרי מחלה כבדה וקצרה שבקה חיים לכל חי האשה הצנועה והחסידה
אשת חמנוה
נ"ע בלימה, נח יצחק ז"ל גאלדשטיין
בשנת השבעים לימי חייה.
ההלויה למנוחת עולמים תהי' היום, יום ג', ז' לחודש כסלו תרפ"ט, בשעה 12 בצהרים מבית האבל, ווסכאדניא 6.
המודיעים בצער עמוק
משפחתה המתאבלת.
2608

אכטונג, שטעפער-מייסטער!
היינט דינסטאג, דעם 20-טען נאוועמבער, פינקטליך 8 א זייגער אוונט קומט פאר אין לאקאל פון צענטער. האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווא 4
א פאך-פערזאמלונג
אויף דער טאג-ארדנונג וועלען בעהאנדעלט ווערען זעהר אקטועלע פאך-ענינים,
צו וועלכער אלע מיטגלידער ווערען געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צאהלרייך צו ערשיינען.
די פערוואלטונג.

צענטראלער ראד-פערקעהר
אויף לאדזער וואיעוואודזטווע, זאוואדזקא 5.
מיר מאכען בעקאנט, אז אויף דער לעצטער
קאנפערענץ
צוזאמען מיט די דעלעגאטען פון זדונסקא וואליא, איז בעשלאסען געווארען צו עפענען דארט אנ'אפטיילונג. אין אלע עקאנאמישע פראגען וועלען זיי געשטיצט ווערען פון אונז.
דער ראט.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 54-78,
הויט און וועגערישע קראנקה...
ליכט-היילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט
צוריקגעקעהרט

דער רעסטאראטארן-, קאכער- און ביער-האלע-בעזיצער-פעראיין
מאכט בעקאנט, אז היינט, דינסטאג, דעם 20. נאוועמבער ד. י., פינקטליך 5.30 אין אוונט קומט פאר צום צווייטען מאל
די אלגעמיינע
גענעראל-פערזאמלונג
זאוואדזקא 4, פראנט, 2-טער שטאק, צו וועלכער מען בעט אלע מיטגלידער צאהלרייך צו ערשיינען.
2188
די פערוואלטונג.

נייע עקסצעסן אויף די רומענישע אוניווערזיטעטן

געוו. אינערן=מיניסטארען גרייטען צו אנטיסעמיטישע סטודענטען=אונרוהען. — אוניאן שליסט אנ'אפמאך מיט דער רעגירונג. — יוד. נאצ.=בלאק נישט צושטאנד געקומען.

בוקארעשט, 19 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די צייטונג „דימיני אצא" טיילט מיט אז אין קלויזענבערג זענען אין אנאטאמישען אינסטיטוט פארגעקומען אנטי יודישע עקסצעסן. אייניגע יודישע סטודענטען זענען צושלאגען געווארען. דער רעקטאר האט ערקלערט, אז ער וועט אויף עטליכע טעג שליסען די אוניווערזיטעט.

בוקארעשט, (יט"א) דער „קווינטול" איז אינפארמירט, אז די געוועזענע אינערן־מיניסטארען גאנא און רוקא ארגאניזירען סטודענטישע ארויסטרעטונגען אויפ'ן צעהנטען דעצעמבער, וועלכער איז דער יום־טוב פון די אנטיסעמיטישע סטודענטען. די רעגירונג זאל זיך געווען האבען וועגען דעם דערוואוסט און אנגענומען בעצייטענס געהעריגע מיטלען.

פון די „אוניאן"־קרייזען גיט מען איבער, אז צווישען די „אוניאן" און דער רעגירונג איז געקומען צו א פרינציפיעלער וואהל־אפמאך. עס דארף נאך פעסטגעשטעלט ווערען די צאהל מאנדאטען, וואס די „אוניאן" וועט בעקומען. פון די רעגירונגס־קרייזען איז נאך די ראזיגע ידיעה נישט בעשטעטיגט געווארען.

דא איז פארגעקומען א בעראטונג אין וועלכער עס האבען אנטייל גענומען פארשטעהער פון די טראנסילוואנער און בעסאראבער ציוניסטען, ווי אויך פון דער „רעגאשטעריא", „צעירי־ציון" און רעוויזיאניסטען פון אלט־רומעניען. דער ציל פון דער בעראטונג איז געווען צו גרינדען א יודישען נאציאנאלען וואהל־בלאק פאר גאנץ רומעניען. הגם אלע אנוועזענדע זענען פרינציפיעל געווען איינשטימיג פאר דער אידעע פון א נאציאנאלען בלאק, איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז פראקטיש איז אונמעגליך אזא בלאק צו פערווירקליכען, לויט אלע וואהרשיינליכקייטען, וועלען די טראנסילוואנער און בעסאראבער ציוניסטען שליסען סעפאראט א בלאק מיט דער רעגירונג.

פינאנץ-ראט דעוועי האלט, אז ס'איז נויטיג א שטייער-רעפארם

ווארשא, 19. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ס'איז פערעפענטליכט געווארען דער נייער בעריכט פון פינאנץ־ראטגעבער דעוועי, ער בעהויפטעט, אז דאס שטייער־סיסטעם איז נישט נארמאל, די באהנען גיבען שוין הכנסה. ס'איז נויטיג א רעפארם פון אומזאץ־שטייער, אבער אויך פון הכנסה־שטייער.

דער איבערבורך איז ענדליך געקומען.

ירושלים, 19 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אין אויגוסט זענען קיין א"י אריינגעפאהרען 355 פערזאן, צווישען זיי 257 יודען, ארויסגעפאהרען פון א"י זענען פאר דער צייט 317 פערזאן צווישען זיי 219 יודען. זייט דעם אויסבורך פון קריזיס איז עס צום ערשטען מאל ווי די יודישע איינוואנדערונג האט איבערגעשטיגען די אויסוואנדערונג.

פאגראם-פראפאגאנדא פון גראף רעווענטלאוו.

בערלין, (יט"א) דער פיהרער פון די דייטשע נאציאנאליסטען גראף רעווענטלאוו האט פערעפענטליכט אין צוזאמענהאנג מיט'ן צעהן־יעהריגען יובילעי פון דער דייטשער רעפובליק אנ'ארטיקעל אין „רייכסווארט" אין וועלכען ער שרייבט, אז „יודען זענען די איינציגע, וואס האבען גענאסען פון דער איבערקעהרעניש אין נאוועמבער 1918 און האבען זיך בעוייכערט אויפ'ן קאסטען פון דייטשען פאלק".

זיין העץ־ארטיקעל פערענדיגט גראף רעווענטלאוו מיט'ן לאזונג : „בעזייטיגט די יודישע פעסט!"

אקציע פון דער „נאציאנאלער ליגע" אין לאנדאן.

לשאנדאן, (יט"א) די „נאציאנאלע ליגע אין לאנדאן וואס איז אנטי־ציוניסטיש געשטימט, האט געשיקט א בריף צום הויפט־מופטי אין ירושלים, דאנקענדיג איהם פאר די אינפארמאציעס בנוגע דעם כותל מערבי.

אין בריף פערזיכערט די „ליגע", אז ענגלאנד וועט שטענדיג בעשיצען די מוסולמענישע הייליגע מקומות.

פראנצויזישע שטרייק-מיטלען.

פאריז, 19. (אטע). פון טולאן טיילט מען מיט, אז 100 שטרייקענדע באהן־ארבייטער האבען זיך אוועקגעלעגט אויף די רעלסען, בעת ס'האט געדארפט דורכגעהן א שנעל־צוג, מ'האט דעם צוג געמוזט פערהאלטען.

17 קרימינעלע פערברעכער זענען אנטלאפען פון דער גרודזשיאנדזער טורמע.

גרודזשיאנדז, 19 (טעל.) דורך אן אונטערגראבונג זענען פון דער היגער טורמע אנטלאפען 17 קרימינעלע פערברעכער, וואס זענען אפגעזעסען זייער שטראף פאר מארדען. דער טונעל דורך וועלכען די ארעסטאנטען זענען אנטלאפען איז, ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט געמאכט געווארען א לאנגע צייט דורך „ערפאהרענע" מענשען. דריי פון די אנטלאפענע זענען שוין געכאפט געווארען. די אנטלאפענע זענען אוועק אין ארעסטאנטסקע מלבושים. איינער פון זיי האט אויסגעפיהרט אנ'איבערפאל און צוגערויבט ציוויל מלבושים.

אנשטאט דער טיר — דורך פענסטער.

ארום דעם טויט פון שאוולער רב הרב ראזענדארף.

קאוונא, יט"א) ווי עס ווייזט זיך ארויס, האט דער שאוולער רב, הרב ישראל ראזענדארף נישט בעגאנגען קיין זעלבסטמארד, נאר איז געפאלען אלס קרבן פון אנ'אומגליקס־צופאל. ווען ער איז צוריקגעקומען אהיים פון דער לויה פון זיין פערשטארבענער פרוי איז ער געווען אזוי שטארק ערשיטערט און צעזורערט, אז אנשטאט דורכ'ן טיר איז ער ארויס דורך א נידריגען פענסטער און איז ארויסגעפאלען פון דריטען שטאק. דעם שווער־פערוואונדעטען רב האט מען אין א זעהר ערנסטען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל. וואו ער איז אין קורצען געשטארבען.

פויליש-דייטשער אפמאך

וועט איצט נישט געשלאסען ווערען.

ווארשא, 19. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ווי מיר דערוויסען זיך, איז צוליב דער נעגאטיווער שטעלונג פון די דייטשען איצט אויסגעשלאסען יעדער ארט פערשטענדיגונג וועגען א דייטש־פוילישען האנדעלס־אפמאך.

אין שפאניען פרעסט, אין ניו-יארק -- היצען.

פאריז, 19. (ספ. טעל.) אונערווארטעט זענען איז גאנץ שפאניען געקומען פרעסט. אין די בערג פאלט נאכאנאנד שניי. דער טאל אראגאן איז אפגעשניטען פון דער וועלט דורך די שנייען.

אין סאנטא דער איז ענטשטאנען אנ'ערנסטע געפאהר מצד די אויסגעהונגערטע וועלף, וועלכע גייען ארוים פון די וועלדער און בעווייזען זיך אין די דערפער.

ניו־יארק, 19. (ספ. טעל.) נעכטען איז דא געווען אזוי ווארעם, אז פיל מענשען האבען זיך געבאדען אין ים. זייט יאהרען איז אין דער צייט פון יאהר נישט נאטירט געווארען אזא ווארימע טעמפעראטור אין דער איצטיגער צייט פון יאהר.

א מאנומענט פאר די געפאלענע יודישע זעלנער

ווערט געשאפען אין פראנקרייך.

פאריז, 19. (יט"א טעלעגראפיש) אין גרויסען זאל פון „פטי זשורנאל" איז פארגעקומען א מיטינג פון די געוועזענע יודישע פראנט־קעמפער. עס זענען ארויסגעטרעטען מיט בעגריסונגען סענאטארען, פארשטעהער פון קריגס־מיניסטעריום, און אנדערע הויכע מלוכה־לייט. ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו שאפען א מאנומענט פאר די געפאלענע יודישע זעלנער.

שטאט-ראט-וואהלען אין סאסנאוויץ און דאמבראווע

סאסנאוויץ, 19. (טעלעפאניש) בעת די נעכטיגע וואהלען צום שטאדט־ראט האבען זיך דא קוים בעטייליגט פופציג פראצענט פון די וואהל־בערעכטיגטע. פאר דער געפאלענער ליסטע פון די קאמוניסטען זענען אפגעגעבען געווארען 5 טויזענד שטימען. פ.פ.ס., וועלכע האבען דא פריהער געהאט א מעהרהייט אין שטאדט־ראט האבען איצט אויף 42 בעקומען 15 מאנדאטען. די יודישע שטימען האבען זיך צושפליטערט : פון די 4 יודישע ליסטען האבען בעקומען פועלי־ציון (לינקע 2 און די איבעריגע 3 ליסטען צו 1 מאנדאט. סאנאציע — 9, פ.פ.ס. — 15, גייסטיג־אנגעשטעלטע — 4; נ. ד. — 6, נ.פ.ר. — 1, כ. ד. — 1.

דאמבראווא, 19. (טעלעפאניש) בעת די וואהלען צום שטאדט־ראט האבען געשטימט 65 פראצענט. פ.פ.ס. וועלכע האט ביז איצט געהאט א מעהרהייט האבען פון 29 מאנדאטען בעקומען 7; סאנאציע — 13, נ. ד. — 3, ווירטשאפטס־בלאק — 3, ציוניסטען — 2, אומפארטייאישע יודען — 1. פון די איבריגע 4 יודישע ליסטעס האט קיין איינע קיין מאנדאט נישט בעקומען.

אפיציעלע ערקלערונג וועגען אפלעגען די וואהלען צום ראט פון די קראנקען-קאסע.

ווארשא, 19. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז פערעפענטליכט געווארען אנ'אפיציעלער קאמוניקאט וועגען די אפגעלעגטע וואהלען צום ראט פון דער קראנקען־קאסע.

אינ'ם קאמוניקאט ווערט געזאגט, אז דער הויפט־פערוויכערונגס־אמט וועלכער פיהרט אוים די פונקציעס פון אויפזיכטס־ראט בנוגע דער פערוואלטונג פון דער קראנקען־קאסע אין לאדז האט עס געטון כדי געבען די מעגליכקייט נאכצוקאנטראלירען צי אלע קאנדידאטען בעזיצען פאקטיש פאסיווע וואהל־רעכט.

די פעראָרדנונג איז געמאכט געווארען אויפ'ן סמך פונ'ם סטאטוט אהן אנ'אינטערווענץ פון וועלכער ס'איז ליסטע אדער פארטיי.

זיך געכאפט אויף א מעשה...

אנ'אקציע געגען דער מילה אין טערקיי.

קאנסטאנטינאפאל, (יט"א) דער הויפט־דיקטאר פון שפיטאל אין גולהאנע פיהרט זייט א געוויסע צייט אנ'ערנסטע פראפאגאנדע געגען דער מילה, וועלכע ער בעצייכענט אלס אנ'אונגוצליכע אפעראציע פון מעדיצינישען שטאנדפונקט. אויך די צייטונג „רעפובליק", וואס ערשיינט אין קאנסטאנטינאפאל האט פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, אז זייט א געוויסע צייט ווערט בעהאנדעלט די פראגע וועגען אפשאפען ר ימילה. וואס איז אנ'אויסטערלישער מנהג און האט פון היגיענישען שטאנדפונקט קיין שום ווערט נישט".

ווי בעקאנט, ווערט דער מנהג פון מל זיין אפגעהיט ביי אלע מוסולמענער.

בעקאנטער לינגוויסט אהרן מאציא

פייערט דעם יובילעי פון זיין 40-יעהריגער וויסענשאפטליכער טעטיגקייט.

ירושלים, (יט"א) די טעג איז דא געפייערט געווארען דער יובילעי פון דער 40־יעהריגער וויסענשאפטליכער טעטיגקייט פון בעקאנטען מעדיצין־דאקטאר און העברעאישען פילאלאג אהרן מאציא. אין באנקעט, וואס איז פארגעקומען לכבוד יובילעי האבען זיך בעטייליגט ח. נ. ביאליק, העבריעטע שאלה, פראפ. יוסף קלויזנער און פיל אנדערע פערזענליכקייטען. די רעדנער אויפ'ן באנקעט האבען אנגעוויזען אויף די גרויסע פערדינסטען פון דר. מאציא ביי דער פערבעסערונג פון געזונדהייטס־מצב פון יודישען ישוב אין ארץ־ישראל. עס איז בעשלאסען געווארען צו בעעהרען דעם יובילאט דורך ארויסגעבען זיין לעבענסווערק, — א מעדיצינישען לעקסיקאן אין דער העברעאישער שפראך.

געשטארבען דער בעריהמטער יודישער פילם-רעזשיסער

מוריצי שטילער.

שטאקהאלם, (יט"א) דא איז געשטארבען דער בעריהמטער פילם־רעזשיסער מוריצי שטילער, א יוד. אין דער לויה האט זיך בעטייליגט א גרויסער עולם, פארשטעהער פון די גרעסטע פילם־אונטערנעהמונגען ,ווי „מעטרא", „גאלדווין" און אנדערע.

פיל פילם־סטארס האבען צוגעשיקט קרענץ.

ביים אפענעם קבר אויפ'ן יודישען בית־עולם האט געהאלטען א רעדע הרב הכולל דר. עהרענפרייז, וועלכער האט געשילדערט די גרויסע פערדינסטען פון פערשטארבענעם פאר דער ענטוויקלונג פון דער פילם־קונסט.

שטורם אויפ'ן לאמאנש-קאנאל מאכט אן גוואלדיגע היזקות.

דער שטורם טראגט זיך אריבער אויף דער יבשה.

האמבורג, 19. (ספ. טעל.) די פארינגע נאכט האט א שטורם אפגעריסען די שוץ־דאמעס פון טייך עירגער און ס'איז פערפלייצט געווארען א טייל פון דער שלעזוויג־האלשטינער פראווינץ מיט די שטעט רענדבורג און פרידריכשטאט די בעפעלקערונג איז ביינאכט אויפגעוועקט געווארען דורך די קירכען־גלאקען. די גרויסע מיהלען זענען פערגאסען געווארען, אויפ'ן אינזעל וועסטערלאנד איז דער שטורם געווען אזוי שטארק, אז ער האט אומגעווארפען מענשען.

די טעלעגראפישע און טעלעפאנישע פערבינדונג איז איבערגעריסען, אינ'ם דרום טייל פונ'ם אינזעל קעיטון זענען די גרויסע בעארבייטע פעלדער פערפלייצט געווארען.

אמסטערדאם, 19. (ספ. טעל.) דער גוואלדינער שטורם ביי די האלענדישע ברעגען און אין קאנאל דויערט ווייטער. פיל פישער שיפען זענען אומגעקומען צוזאמען מיט דער מאנשאפט. נאהנט פונ'ם אינזעל טערשעלינג האבען די כוואליעס היינט ארויסגעווארפען רעשטלעך פונ'ם שיף „נארד־שטערן" 15 פישער פונ'ם שיף זענען דערטרונקען.

לאנדאן, 19. (ספ. טעל.) בעת'ן לעצטען שטורם זענען אומגעקומען 23 פערזאן. די קאמוניקאציע צווישען די ענגלישע אינזלען מיט'ן קאנטינענט איז איבערגעריסען.

לאנדאן, 19. (ספ. טעל.) די שיף „מערי אן" וועלכע איז געפאהרען פון ליווערפול קיין פלימוט איז דערטרונקען געווארען צוליב דעם גרויסען שטורם. 5 פערזאן פון דער שיף־מאנשאפט זענען דערטרונקען געווארען דעם 6־טען איז געלונגען נאך א 36 שעה'איגען קאמף מיט דער וואסער־שטיכיע, צוזושלאגען זיך אויף א ברעטעל צום טייך.

א שטורם אין טשעכאסלאוואקיי.

פראג, 19. (ספ. טעל.) איבער פראג און דער אומגעגענד האט זיך איבערגעטראגען נעכטען א שרעקליכער שטורם. אין פיל הייזער וואס ווערען איצט געבויט זענען אומגעפאלען די רושטאוואניעס, און ס'זענען דערביי דערהרגעט געווארען 4 פערזאן אין אייניגע ערטער זענען אראפגעריסען געווארען די דעכער פון די הייזער.

אויך פון דער אומגעגענד מעלדעט מען וועגען גרויסע חורבות וואס עס האט אנגעמאכט דער שטורם.

„ארטיסט" זאכאדניא 43

יודישער קאמער=טעאטער

לייטונג: מ. בראדערזאן.

היינט - 1 פארשטעלונג : אנהויב 9.30 א זייגער אווענד

„אלץ טאנצט"

1) שטארקער פון טויט אינסצעניזירטע לעגענדע אין 2 אקטען מיט פראלאג, אינטערמעצצא און עפילאג.

2) ליבשאפט שיפט. 3) אונזערע קינדער. 4) אין ווילדען וואלד. 5) ווען ווייבער שוויגען. 6) וואס יעדער טהוט. 7) אלץ טאנצט.

הנחה-בילעטען זענען היינט גילטיג.

ליטער. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס און קאסטיומען—ד. מאטוס און ש. בלום. קאנפערענסיערן: י. ריינגלאס און מ. נעלקען

לאָדז. 20 נאָוועמבער 1928

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. נאָוועמבער 1928

דו־עלען

און — מיר יודען.

אַ מבול פון דועלען האָט זיך אַראָפּגעלאָזען אויף דער בעפעלקערונג פון פּוילען. אַלע אומזיסטע צרות און לייד, אַלע פּראָבלעמען פון קאָנסטיטוציע־ענדערונג און שטייער־רעפאָרם זענען אַװעקגעשטעלט געוואָרען אָן אַ זייט און אין מיטעל־פּונקט פון אַלגעמיינעם אינטערעס שטעהען בײַ אונז דועלען.

דועל סלאַווּעק־ניעדזשאַלקאָווסקי, דועל סלאַדעק־מאַרעק און אַנדערע. די דועלען הייבען אָן פאַמעלעך אָנצונעהמען די פאָרם פון אַ מאַניע, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט די אַזוי־גערופענע, העכערע קרייזען אין דער געזעלשאַפט. געקומען איז עס אַזוי ווייט, אַז דער מאַרשאַל פון סיים דאַשינסקי, האָט זיך געמוזט אַריינמישען אין ענין און זאָגען אַ פּאָר שאַרפע מוסר־ווערטער אויף דעם אַדרעס פון די רעפּוטאַטען, וועלכע מאַכען פּאָליטישע אַפּערעס פון אַ ענין, וואָס איז אייגענטליך פערבאָטען אַזוי דורך דעם געזעץ, ווי אויך דורך דער רעליגיע.

אַמאָל פלעגט מען לייענען וועגען דועלען אין די צייטונגען, מען פלעגט זיי זעהען אין קינאָ־בילדער אָבער שטענדיג זענען די ברייטע פאָלקס־שיכטען, וואָס האָבען זייערע טאָג־טעגליכע דאגות אויפ'ן קאָפּ, געוואָהנט צו קוקען אויף דועלען, ווי אויף מעשים פון „וואָולטאָן־מענשען“ וועלכע עס געהט פשוט צו גוט און זיי זוכען זיך לייד. אַלס אַ פּריווילעגיע פאַר זיך האָבען געמאַכט די דועלען די קאָרפּאָראַנטען פון פערשידענע פעלקער, אָבער בײַ זיי קאָן מען דאָס נאָך אפשר אַביסעל פערשטעהען; יוגענד, צעהיצטע קעפּ, טאָ אימפּאָנירט זיי דער שפּיל מיט מענשליכען לעבען.

אונגעוועהנליך איז אָבער די ערשיינונג, וואָס פון דער דועלען־מאַניע זענען אין דער לעצטער צייט אַרומגעכאַפּט געוואָרען עלטערע מענשען, גראָד פעראַנטוואָרטליכע פּאָליטיקער, וואָס האָבען אַפילו אַ ברייט וואָרט אַריינצוזאָגען אין דער מלוכה־פיהרונג. צי האָבען די דאָזיגע מענשען טאַקע נישט קיין אַנדערען אויסוועג צו ערלעדיגען זייערע עהרען־סכסוכים, ווי נאָר מיט דער הילף פון רעוואָלווער? און צי קומט עס פאַר אַפילו בײַ די ווילדעסטע שבטים, אַז פאַר אַ בלויזער בעליידיגונג זאָל מען בעצאָהלען מיט'ן לעבען?

אויב מען שטעלט אַזאַ פראַגע צו אַנדערע, וועלכע האָבען אַ פיל לײַכטער געמיט ווי מיר יודען און זיי האָבען נישט אונזערע צרות, אַזוי מוז מען מיט אַ דאָפּעלטער פערוואונדערונג שטעלען די זעלבע פראַגע אויף דעם אַדרעס פון אונזערע היימישע יודישע עסקנים:

— צי האָט איהר נישט קיין אַנדערען אויסוועג צו ערלעדיגען אייערע סכסוכים ווי נאָר דורך אַ דועל? צי קאָן שפיכת־דמים לויט דעם יודישען דין און מנהג, איבערהויפּט אין בעטראַכט קומען אַלס לעזונג פאַר אַ עהרען־סכסוך? און צי האָט איהר יודישע כלל־טוער שוין נישט קיין אַנדערע דאגות ווי נאָר זיך צו שפּילען אין קאָרפּאָראַנטקע מנהגים?

ניין, די יודישע געזעלשאַפט וועט דאָס אַבסאָלוט נישט קענען פערשטעהען, זי איז ווייט זעהר ווייט פון צו האָבען אַ לײַכטען געמיט! ל. מ.

פאַר אַ „פּאָליטישער בעליידיגונג“

ווערט לואי מאַרשאַל אָנגעקלאָגט אויף 100.000 דאָלאַר.

ניו־יאָרק, (יט"א) דער פּרעזידענט פון דער „בני־ברית לאָזשע נומער 1“ אין אַמעריקע, אַדוואָקאַט דוד פאַליער האָט אָנגעקלאָגט אין געריכט ה' לואי מאַרשאַל אויף הונדערט טויזענד דאָלאַר פאַר אַ „פּאָליטישער בעליידיגונג“.

לואי מאַרשאַל האָט זיך נעהאָט אויסגעדריקט, בעת תדעם וואַהל־קאַמף פון אַ פּרעזידענט אין די פעראייניגטע שטאַטען, לטובת די קאַנדידאַטור פון ה' הובער. דער אַדוואָקאַט פאַליער, וועלכער איז געווען אַן אָנהענגער פון קאַנדידאַט פון דער דעמאָקראַטישער פּאַרטיי, האָט טעלעגראַפיש אָנגעפרעגט מאַרשאַל'ן צו זיין ערקלערונג לטובת הובער'ן איז זיין פּערזענליכע, אָדער ער טרעט אַרויס אין נאָמען פון אַמעריקאַנער יודענטום.

אויף דער דאָזיגער טעלעגראַמע האָט מאַרשאַל אויך געענטפערט מיט אַ טעלעגראַמע, אין וועלכער עס איז געזאָגט געוואָרען, אַז ער האָט שטענדיג געלויבט די אַמעריקאַנער יודען פאַר זייער אומאָפּהענגיגקייט אין פּאָליטישע פראַגען. גלייכצייטיג האָט מאַרשאַל כאַראַקטעריזירט די פראַגע פון ה' פאַליער אַלס „אַן אויסדרוק פון נאַרישען פאַנאַטיזם“.

פאַר אָט די לעצטע פראַזע, וועלכער דער אַדוואָקאַט האָט געהאַלטען אַלס אַ שטאַרקע בעליידיגונג, פאַר זיך, האָט ער אָנגעקלאָגט ה' מאַרשאַל אין געריכט אויף הונדערט טויזענד דאָלאַר „שאַדען־ערזאַץ“.

פון יודישען לעבען אין אורוגוואַי

ניו־יאָרק, (יט"א) ווי עס טיילט מיט די הויפּט־ביוראָ פון „היאַס“ האָבען דעם לעצטען חודש זיך געווענדעט צום היאַס־ביוראָ אין אורוגוואַי יודישע קאָלאָניסטען פון פּוילען וועגען אַן ערלויבניש אַרויסצופאָדערען זייערע קרובים פון פּוילען. לעצטענס זענען אָנגעקומען קיין אורוגוואַי 100 יודישע אימיגראַנטען, וואָס זענען אַרויסגעוויזען געוואָרען פון טערקיי. עס ווערען ערוואַרט נאָך ווייטערע טראַנספּאָרטען פון יודישע הייםלאָזע אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל. די ביוראָ פון „היאַס“ איז בעשעפטיגט מיט בעזאָרגען די יודישע אימיגראַנטען מיט וואוינונגען און אַרבייט. „היאַס“ אָרגאַניזירט אויך פאַר די יודישע אימיגראַנטען קורסען פון דער שפּאַנישער שפּראַך, וואָס ווערען אונטערשטיצט דורך די רעגירונגס־אָרגאַנען. חוץ דעם זענען טעטיג אַרבייטס־פערמיטלונגס־ביוראָ'ען און קרעדיט־קאַסעס פאַר די אימיגראַנטען.

געשלאָסען שלום צווישען די דרוזען און בעדואינישע שבטים

אין סיריען, עבר־הירדן און א"י.

ירושלים, (יט"א) די טעג איז אין אירביד אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ קאָנפערענץ צווישען די פאָרשטעהער פון בעדואינישע שבטים אין עבר הירדן און די דרוזען אין סיריען. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך אויך בעטייליגט פאָרשטעהער פון דער רעגירונג אין סיריען און ארץ־ישראל. נאָך לענגערע אונטערהאַנדלונגען איז געשלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך, לויט וועלכען די בעדואינישע שייכען האָבען זיך פערפליכטעט אָבצושטעלען וועלכע עס איז געגענזייטיגע אָנפאַלען.

יודען וואָס האָבען פערגאָסען זייער בלוט פאַר דער לעטלענדישער רעפּובליק.

(צום 10־יאָהריגען יוביליי פון לעטלאַנד'ס אומאָפּהענגיגקייט).

די אַנטיסעמיטען אין לעטלאַנד האָבען אין קאַמף מיט די יודען אַנ'אויסגעפּרובטען מיטעל: ווי נאָר אויף דער טאָג־אָרדנונג שווימט אויף אַ יודישע פראַגע, הויבען אויף זייערע פאָרשטעהער אין סיים און דערנאָך זייער געטרייע דינער פון דער פּרעסע אַ טומעל: „וואו זענען די יודען געווען דאַן, בעת די לעטען האָבען פערגאָסען זייער בלוט, פאַר וואָס האָט מען זיי נישט געזעהען אין די רייהען פון זי', וואָס האָבען געקעמפט פאַר לעטלאַנד'ס אומאָפּהענגיגקייט“?

די יודישע רעפּוטאַטען, די יודישע געזעלשאַפטליכקייט, פלעגען תמיד בלייבען שולדיג אַן ענטפער אויף דער דאָזיגער שאלה, צוליב אַ פשוט'ער סיבה: עס האָבען געפעהלט די נויטיגע ציפערען, מיט וועלכע מען זאָל קענען אָפּקלאַפּען די אָנגריפען פון די אַנטיסעמיטען. דעם דאָזיגען שטילשווייגען האָט אויף אַ גלענצענדען אופן יעדעס מאָל פערשטאַנען אויסצונוצען די שוואַרצע מאה'דיגע פּרעסע, כדי צו העצען נעגען די יודען.

ס'איז דאָך אַלגעמיין בעקאַנט די פערשפּרייטע לעגענדע צווישען די אומות־העולם, אַז יודען וויכען פון מיליטער־דינסט און דעריבער איז די אַנטיסעמיטען נישט געווען שווער צו איבערצייגען די מאַסע, אַז יודען האָבען נישט צוגעלעגט קיין פינגער פאַר דער בעפרייאונג פון לעטלאַנד. טאָ ווי אַזוי וואַגען זיי צו קומען מיט פאָדערונגען איצט, נאָכדעם ווי די פרייהייט איז שוין אויסגעקעמפט געוואָרען?

אויף אַלץ קומט אָבער אַ צייט, און איצט איז אויך געקומען אַ סוף צו דער דאָזיגער מיאוס'ער לעגענדע.

לעטלאַנד פייערט איצט דעם 10־יעהריגען יוביליי פון איהר אומאָפּהענגיגקייט. האָט מען זיך אָנגעהויבען גריבלען אין די אַרכיוען, און צווישען אַנדערע, האָט מען זיך אויך אָנגעשטויסען אויף די מאַטעריאַלען וועגען דעם אָנטייל פון די יודען אין לעטלאַנדס בעפרייאונגס־קאַמף, און דאָס וואָס מען איז וועגען דעם געוואויר געוואָרען, וועט זיין אַנ'איבערראַשונג נישט נאָר פאַר די אומות־העולם, נאָר אַפילו פאַר די לעטלענדישע יודען גופא. די אַרכיוען דערצעהלען, אַז די יודען האָבען נישט נאָר פערגאָסען זייער בלוט צוגלייך מיט די לעטען און די איבעריגע נאַציאָנאַליטעטען, וואָס וואוינען אויף דער טעריטאָריע פון לעטלאַנד, נאָר אַז זיי האָבען אין אַ סך פּרטים זיי נאָך איבערגעשטיגען. די מאַטעריאַלען דערצעהלען וועגען אַ רייהע לעגענדאַרע העלדענטאַטען פון יודישע אָפיצירען און סאָלדאַטען, וועלכע זענען זיכער איינע פון די שענסטע בלעטער אין דער געשיכטע פון'ם קאַמף פאַר לעטלאַנד'ס בעפרייאונג.

* * *

די לעטלענדישע רעפּובליק איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דעם 18־טען נאָוועמבער 1918. נישט

(ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט“).

לאַנג האָט אָבער אָנגעהאַלטען די אומאָפּהענגיגקייט און דעם 3־טען יאַנואַר 1919 האָט שוין איבער דער הויפּט־שטאָט פון לעטלאַנד — רינע געפלאַטערט די קאָמוניסטישע רויטע פאָהן און איבער די ריגער גאַסען האָט מאַרשירט דאָס סאָוויעטישע מיליטער. די לעטלענדישע רעגירונג איז ענטלאָפען קיין ליבוי. די איינציגע שטאָט, וועלכע האָט אויסגעמיטען די באָלשעוויסטישע ממשלה, און האָט דאָרטען אָנגעהויבען אָרגאַניזירען אַ ווידערשטאַנד נעגע ן די באָלשעוויקעס. און דוקא די יודען — דערוויסען מיר זיך פון אַרכיוו־מאַטעריאַלען — זענען געווען די ערשטע, וועלכע האָבען זיך אָפּגערופען אויפ'ן רוף פון דער רעגירונג. נישט געצוואונגענערהייט, נאָר פרייוויליג האָבען זיי זיך געשטעלט אין רשות פון דער מאַכט, כדי צו פערטיידיגען די יונגע לעטישע רעפּובליק, אין וועלכער ס'רוב לעטען האָבען נאָך דעמאָלט נישט געוואָלט גלויבען.

עס זענען געווען מיליטער־טיילען, וואו די יודען האָבען געבילדעט אַ מעהרהייט און איין אָפּטיילונג פון דעם שטעטעל וויליאַקי, איז בעשטאַנען אויסשליסליך פון יודען.

איינע פון די וויכטיגסטע אויפגאַבען, צו בעשיצען דעם שטאַב פון דער אַרמיי, איז אָנפערטרויט געוואָרען אַ ספּעציעלער ראָטע. וועלכע איז בעשטאַנען פון 40 פרייוויליגע שילער און סטודענטען, און, צווישען די דאָזיגע 40 פרייוויליגע, זענען גאַנצע 26 געווען יודען.

דער סטודענטען־באַטאַליאָן, וועלכער האָט זיך בעזונדערס אויסגעצייכענט אין די שלאַכטען, האָט אין זיינע רייהען געצעהלט אַ גרויסען פּראָצענט פרייוויליגע יודישע סטודענטען. און ס'איז כאַראַקטעריסטיש, אַז יודען פלעגט מען אָנטרויען די פעראַנטוואָרטליכסטע פּאָסטענס.

צוזאַמען מיט דער לעטלענדישער רעגירונג, האָבען זיך קיין ליבוי אַריבערגעקליבען אַלע געזאַנדשאַפטען, און בתוכם אויך די ענגלישע, וועלכע האָט פאַקטיש, אָנגעפיהרט מיט'ן קאַמף נעגען די באָלשעוויקעס. אַפילו אַלס קאָמענדאַנט פון דער שטאָט איז בעשטימט געוואָרען דער ענגלישער גענעראַל בערט, און אָט איינער פון די קוריערען, וועלכער האָט אויפגעהאַלטען די בעציהונגען צווישען דער ענגלישער געזאַנדשאַפט און דער לעטישער אַרמיי־קאָמאַנדע, איז געווען דער יודישער סאָלדאַט, ושאַנאַ לעווינסאָן.

כדי דער לעזער זאָל בעקומען אַ בעגריף וועגען די העלדען־טאַטען, וואָס די יודישע אָפיצירען און סאָלדאַטען האָבען אַרויסגעוויזען אין די קאַמפען פאַר לעטלאַנדס בעפרייאונג וועט זיין אינטערעסאַנט צו ברענגען עטליכע כאַראַקטעריסטישע עפּיזאָדען.

גאַנצע לעגענדעס ווערען אין לעטלענדישער אַרמיי נאָך ער היום דערצעהלט וועגען דעם יודישען אָפיציר־ליטענאַנט באַגנעסאָן, וועלכער האָט געדינט אין קאַוואַליעריע־פּאָלק פון פירשט ליווען. דער לעצטער האָט זיך געשטעלט בראש פון דער אַנטי־באָלשעוויסטישער בעוועגונג אין לעטלאַנד, האָט געגרינדעט אַ זעלבסטשטענדיגען קאַוואַליעריע־פּאָלק און געהאָלפען דער לעטלענדישער אַרמיי פערטריי־בען די באָלשעוויקעס.

אין איינער פון די שלאַכטען איז פירשט ליווען פערוואונדעט געוואָרען און באַגנעסאָן האָט, ריזיקירענדיג מיט זיין לעבען, איהם אַרויסגעטראָגען פון שלאַכט־פעלד און אויף אַזאַ אופן איהם געראַטעוועט פון אַ זיכערען טויט. אין אַ קורצער צייט אַרום איז באַגנעסאָן פאַר אַ רייהע דיסציפּלינאַרע פערברעכענס איבערגעגעבען געוואָרען צום קריגס־געריכט, וועלכער האָט איהם פער'משפט צום טויט. באַגנעסאָן איז אָבער בעפרייט געוואָרען, לויט דער פעראָרדנונג פון פירשט ליווען, וועלכער האָט אין זיין בעפעהל צום פּאָלק געמעלדעט, אַז ער בעגנעדיגט באַגנעסאָן אַלס דאַנקבאַרקייט דערפאַר, וואָס ער האָט איהם געראַטעוועט זיין לעבען.

אַ צווייטער יודישער אָפיציר רימאָוו איז בעת אַ שלאַכט, אַריינגעפאַלען אין געפאַנגענשאַפט צו די באָלשעוויקעס. אַזוי ווי ער האָט נישט געהאַט קיין עפּאָלעטען, האָט מען איהם אָנגענומען פאַר אַ שפּיאָן און פער'משפט צום טויט. איהם איז אָבער געלונגען צו ענטלויפען קורץ פאַר דעם ווי דער טויט־אורטייל איז אויסגעפיהרט געוואָרען. ער האָט זיך צוריקגעקעהרט אין דער לעטלענדישער אַרמיי, וואו ער האָט אין עטליכע טעג אַרום שוין ווידער געקעמפט נעגען די באָלשעוויקעס.

נישט ווייניגער לעגענדעס דערצעהלט מען וועגען אַ געוויסען יהודה־לייב מאַרגאָליס.

ווען די באָלשעוויקעס זענען שוין געווען פערטריבען, און די לעטלענדישע רעגירונג האָט זיך צוריקגעקעהרט קיין ריגע. איז נעגען לעטלאַנד אויפגעשטאַנען אַ נייער שונא: דער דייטשער גענעראַל פאָן־דער־האָלץ צוזאַמען מיט'ן רוסישען פּאָלקאָווניק בערמאַנט האָבען אָרגאַניזירט אַנ'אַרמיי, כדי צו קעמפען מיט די באָלשעוויקעס. זייער ציל איז געווען זיך צו פעראייניגען מיט דער אַרמיי פון בעוואוסטען ווייס־גוואַרדייאישען גענעראַל יודעניטש, וועלכער האָט געקעמפט מיט די באָלשעוויקעס אויפ'ן עסטאָנישען פראָנט, און צו דעם צוועק האָבען ז' ייאונטערגענומען אַנ'אָנגריף אויף ריגע.

די לעטלענדישע אומאָפּהענגיגקייט איז ווידער געווען אין סכנה און יודען האָבען אויך אויף דעם פראָנט בעוויזען אומגעוועהנליכע העלדען־טאַטען.

דער עיקר האָט זיך אויסגעצייכענט דער יודישער אָפיציר קראַמער, זיין רעגימענט האָט פערנומען די וויכטיגסטע פּאָזיציע פון פראָנט, וועלכע

(ווייטער זעה 8־טע זייט)

צוריקגעשטעלט די אויטאָנאָמיע

פון דער יודישער קהלה אין טשערנאָוויץ.

טשערנאָוויץ, (יט"א). די נייע רומענישע רעגירונג האָט אָפּגעשאַפט דעם ביז־איצטיגען נאָמינירטען־ראַט פון דער יודישער קהלה אין טשערנאָוויץ מיט דר. שטראַוכער בראש און האָט פעראָרדנט דורכצופיהרען וואַהלען צו דער קהלה־פערוואַלטונג. אַזוי־אַרום איז די אויטאָנאָמיע פון דער יודישער קהלה צוריקגעשטעלט געוואָרען. דער צייט־ווייליגער בייראַט, וואָס וועט פערוואַלטען מיט דער קהלה ביז עס וועט אויסגעוועהלט ווערען די נייע קהלה־פערוואַלטונג, וועט בעשטעהען פון פאָרשטעהער פון אַלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אַ יודישע סטודענטין גיט אַ קוואָרט בלוט

צו ראַטעווען דאָס לעבען פון אַ גוי'סכ'ן סטודענט.

ניו־יאָרק, (יט"א) פון באָסטאָן ווערט מיטגעטיילט, אַז אַ יודישע סטודענטין פון יורידישען פאַקולטעט דאָראַ גינסבערג האָט געראַטעוועט מיט איהר בלוט דאָס לעבען פון סטודענט פון זעלבען פאַקולטעט פרענק נאַצעק, ווען יענער האָט שוין געגוסס'ט. די דאָקטוירים האָבען ערקלערט, אַז דער חולה קאָן לעבען בלויז נאָך אַ קורצע צייט אויב מען וועט איהם באַלד נישט איינשפּריצען אַ קוואָרט פרישע געזונטע בלוט. מען האָט וועגען דעם מיטגעטיילט אין אוניווערזיטעט. קיינער אָבער פון די סטודענטען חברים האָט זיך נישט אָפּגערופען צו געבען זיין בלוט. דעמאָלט האָט די יודישע סטודענטין דאָראַ גינסבערג ערקלערט, אַז זי איז גרייט דאָס צו טון. מען האָט גלייך געמאַכט די אָפּעראַציע פון איבערפלוסען דאָס בלוט אין די אָדערן פון קראַנקען סטודענט. דער קראַנקער איז אויסער געפאַהר און די העלדישע סטודענטין פיהלט זיך אויך גוט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

צוריקגעקעהרט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

20
דינסטאג
ז
כסלו תרפ"ט

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 7.08
זון-אונטערגאנג 3.39

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908.

היינט דארפען זיך רעגיסטרירען אלע געבוירענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 12. פאליצײ-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

N. O. P. R. S. T. U. W. Z. Ż.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליצייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטרקאווער 212) און קומט פאר פון 8.15 ביז 1 א זייגער בייטאג.

קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען.

(–) אויף נאווא-טארגאווא 18 דארפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין 1890, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פאליצײ-קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן אויף

A. B. C, D. E. F. G. H. Ch.

מארגען אויף

I. J. K. L. M. N. O. P.

אויף קאנסטאנטינער 62 דארפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין י. 1888, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פאליצײ-קאמיסאריאטען אויף די בוכשטאבען

R. T.

מארגען – Sa—Sy

היינט דארפען זיך שטעלען אויף לעשנא 9, די רעזערוויסטען פון 1903 י. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7-טען קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

S. T. U. W. Z.

מארגען – פון 10 פאליצײ-קאמיסאריאט

A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. Ł.

אויף נאווא-צעגעלניאנא 51, דארפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1896 י., וואס וואוינען אין 7 און 10 פאליצײ-קאמיסאריאט, מיט די פאמיליען-נעמען אויף אלע בוכשטאבען.

מארגען – פון 1897 יאהר פון 12, 13 און 14 קאמיסאריאט אויף אלע בוכשטאבען.

קאנאליזאציע-ארבייטען.

(מ) אין אקטאבער זענען טראץ די שווערינקייטען און שטערונגען אין די קאנאליזאציע-ארבייטען אויסגעפערטיגט געווארען 2,658 מעטער קאנאלען אינ'ם פערגאנגענעם יאהר איז עס די גרעסטע דערגרייכטע ציפער. ביז צום 1 נאוועמבער זענען הייאהר אויסגעפערטיגט געווארען 12.464 מעטער אנשטאט 8,876 מעטער פאראיאהרען.

אין לובלינעק איז שוין אויסגעפערטיגט געווארען די געביידע און ס'זענען פערענדיגט געווארען די מויערער-ארבייטען ביי די מאשינען פאר אפרייניגען די ביאלאגישע פילטערס, איצט האט מען שוין אנגעהויבען מאנטירען די מאשינען און די סטאציע וועט שוין קענען אנהויבען פונקציאנירען אין יאנואר 1929. אין פערלויף פון אקטאבער זענען אויך אויסגעפערטיגט געווארען 39 פרישע ברונעמאפגוסען, אזוי, אז זייער צאהל דערגרייכט שוין איצט 75. אינגאנצען זענען בעשעפטיגט 1861 ארבייטער (פאראיאהרען — 1206) אין אקטאבער איז אויסגעגעבען געווארען 955 טויזענט זל. פון דעם בלויז ארבייטס-לוין 5500 טויזענט זל.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען בעהאנדלונג מיט קווארק-לאמפען-שטראהלען נעהמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון 4–7 אווענד.

Dr. Z. Rakowski

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-61

וואס עס דערצעהלען די עדות

וועגען שוידערליכען מארד אויף פעטריקאווער 117

(2) נעכטען האט דער ריכטער פונ'ם צווייטען רעוויר ה' וואיצעך גושיוש, צוגעטרעטען אויסצוהערען די עדות פון שוידערליכען מארד אויף פיעטריקאווער 117.

די עטליכע און דרייסיג עדות האט דער ריכטער צוטיילט אין גרופען, צו 7 פערזאן אין א גרופע יעדען טאג וועט אויסגעהערט ווערען איין גרופע.

נעכטען זענען אויסגעהערט געווארען: עלא מייעראוויטש, מאריא קוביאק, סטאניסלאו פאראראווסקי, עמיל בענקע, אלעקסאנדער קרינער, אראלף יוסט און אויגוסט רייזלער.

מאריא קוביאק און עלא מייעראוויטש דערצעהלען, אז זונטאג דעם 11. נאוועמבער האבען ווי געזעהען די טישערם רינסטמערעל באראווסקא שטעהען אויפ'ן באלקאן פון ערשטען שטאק אין דער געזעלשאפט פון עפעס אנ'עלעגאנט געקליידערטען יונגענמאן אין פוטער, דאס האט זיי געוואונדערט, ווי האבען געוואוסט, אז די רינסט יוועפא באראווסקא האט נישט נערן געשלאסען בעקאנטשאפט מיט יונגעלייט. דערפאר האבען זיי אכט געלעגט אויפ'ן יונגענמאן, וועלכער איז געשטאנען מיט דער באראווסקא, צוליב דעם, וואס פון דער צווייטער זייט אפיצינע איז געפאלען דאס ליכט אויפ'ן באלקאן האבען זיי בעוויזען צו בעמערקען, אז דער יונגערמאן, וואס איז געשטאנען מיט דער באראווסקא איז פון א 22 יאהר, א לענגליך פנים און אויף דער פראגע פונ'ם אויספארשונגס-ריכטער צי וואלטען זיי איהם דערקענט, האבען זיי געענטפערט, אז יא, צוליב דעם האט דער אויספארשונגס-ריכטער פעראררענט א קאנפראנטאציע, וועלכע איז פארגעקומען אין קאבינעט פונ'ם טורמע-נאטשאלניק אויף קאפערניק-גאס.

אין קאבינעט האט מען אויסגעשטעלט 6 ארעסטאנטען און ביידע עדות'טעם האבען אנגעוויזען אויף לאנוכען.

דער עדות סטאניסלאו פאראראווסקי דערצעהלט, אז זונטאג דעם 11. נאוועמבער האט ער זיך אפגערערט מיט א קאלעגע זיך צוטרעפען 9 א זייגער אין אווענט ביים רוג פושענרזעלניאנא און מיליאנאווא. אין דער וועלבער צייט איז צו דעם ארט צוגעפאהרען א טאקסובקע אין וועלכער עס איז געזעסען אנ'עלעגאנט געקליידערטער מאן אין א פוטער אין דער געזעלשאפט פון א פרוי אין א גרויעם שאל אין קראטען און אין א סוועטער. די טאקסובקע האט זיך אפגעשטעלט נעבען דעם עדות ווען דער יונגערמאן האט בעצאהלט דעם שאפער האט די פרוי זיך רענערווירט און געבעטען ער זאל זיך איילען, זי האט איהם דערביי אנגערופען „פאן" נאכדעם זענען ביידע אריין אויף מיליאנאווע גאס און אין דער פינסטער פערשווינדען געווארען.

עמיל בענקע, אלעקסאנדער קרינער און אדאלף יוסט, דערצעהלען, אז דעם 12. נאוועמבער האלב 7 אינדערפריה זענען זיי צוזאמען נעגאנגען אין שטיינערטס פאבריק, וואו זיי ארבייטען, אויפ'ן פעלד אויף מיליאנאווע גאס האבען זיי בעמערקט אין גרובען א קערפער פון א מענש צוגערעקט מיט א שאל, די פיס האבען פון אונטער'ן שאל ארויסגעשטעקט, די עדות האבען געמיינט, אז די פערזאן שלאפט, האבען זיי זי געוואלט אויפוועקען און אנגעהויבען צו שטופען און רופען. צוליב דעם אבער, וואס די פערזאן האט זיך נישט אויפגעכאפט, האבען די עדות אראפגעשלעפט פון דעם מענש דעם שאל און דערזעהן א שרעקליך בילד: אונטער'ן שאל איז געלעגען א פרוי אין א קאלווישע בלוט. מיט א צושמעטערטען קאפ, דאס פנים ארויף [illegible] דער ערד. זיי האבען וועגען דער שרעקליכער ענטדעקונג מיטגעטיילט דעם פאליצײ-קאמיסאריאט.

דער פארטיער פון שטיינערטס פאבריק אויגוסט רייזלער דערצעהלט, אז זונטאג דעם 11. נאוועמבער ארום 10 א זייגער אין אווענט איז ער ארויסגעגאנגען פון דער פארטיערני פאר'ן טויער וייל עס זענען ארורכגעגאנגען ארקעסטערס צוליב דעם יום-טוב פון דער 10. יעהריגער אונאפהענגיגקייט. ווען די מוזיק איז שוין ארורכגעגאנגען איז ער נאך געבליבען שטעהן אביסעל פאר'ן טויער. עס איז צו איהם דאמאלט צוגעגאנגען אנ'עלעגאנט געקליידעטער יונגערמאן און געפרעגט ווי [illegible] עס איז, נאכדעם איז דער יונגערמאן אוועק אין דער ריכטונג פון דער מיליאנאווא גאס.

(2) די ברידער פון דער טראגיש דערמארדעטער מאריא טישער פון דער היים, בורסא, האבען זיך געווענדעט צום ארוואקאט ושעלאכאווסקי (מאניושקי 10), אז ער זאל פערזיגלען דאס פערמעגען פון זייער אומגעקומענער שוועסטער.

ארוואקאט ושעלאכאווסקי האט אויפ'ן גרונד פונ'ם 1683 פאראגראף פונ'ם ציוויל-געזעץ פעראררענט צו פערזיגלען דאס פערמעגען פון דער פרוי טישער. דער ריכטער פון ציוויל-אפטיילונג ה' ליטשינסקי האט די פעראררנונג בעשטעטיגט צוליב דעם האט דער קאמארניק טאמאשעווסקי נעכטען פערזיגעלט דאס פערמעגען פון פרוי טישער.

ערב די קראנקען-קאסע-וואהלען.

די פערגאנגענע וואך איז דורך דעם „פועלי-ציון" וואהל-קאמיטעט געפיהרט געווארען א ברייטע אגיטאציע. די הויז-אגיטאטארען האבען פונאנדערגעטראגען צו יעדען פערזיכערטען וואהל-ליטעראטור. שבת זענען פארגעקומען דריי מיטינגען אין סירענא, פלארא און אין ענגלישען זאל. עס האבען גערערט די ראטמענער י. לעוו פון ווארשא, האלענדערסקי, שאפירא, יוסף ראזען פון ווארשע, בראנער, ציטרינאווסקי, סטאלארסקי, ראזענבערג.

אויך אין אלעקסאנדער און אין זגערוש זענען פארגעקומען וואהל-מיטינגען א חוץ ארטיגע רעדנער זענען ארויסגעטרעטען ראטמאן האלענדערסקי, ציטרינאווסקי, סטאלארסקי, וואליצקי. אויף אלע מיטינגען זענען אנגענומען געווארען פראטעסט-רעזאלוציעס געגען אפלייגען די וואהלען. און ס'איז בעשלאסען געווארען צו שטימען און אגיטירען פאר די „פועלי-ציון".

* * *

שבת זענען פארגעקומען צוויי מיטינגען וועגען די וואהלען צו דער קראנקען-קאסע אין גייער'ס ראיאן אויף רזשנאווסקא 18 און אין שייבלערס ראיאן אויף גלובנא 62. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען ראזאר פלאצקער און הארעס. ס'איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען צו שטימען פאר דער ליסטע 7 פון די יורישע ארבייטס-געבער.

* * *

(—) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער קראנקען-קאסע-פערוואלטונג וועט די פראקציע פון נ. פ. ר. אריינטראגען א פארשלאג וועגען די וואהלען: צוליב דעם, וואס אלע קאנדידאטען אויף ראטמענער קענען איצט נישט צושטעלען די בעשיינינגען, וואס ווערען פון זיי איצט געפאדערט דורכ'ן קרייז-פערזיכערונגס-אמט, וועט די פראקציע פארלעגען צו בעשטעטיגען אלע קאנדידאטען-ליסטעם אויף די בילאציגע יסודות.

צוליב דעם, וואס אלע גרופען פערנעהמען די וועלכע שטעלונג, וועט דער פארשלאג וואהרשיינליך אנגענומען ווערען.

וועגן רעגיסטראציע פון געבוירענע אין יאהר 1908

ווי בעקאנט ענדיגט זיך דעם 28 ד. ח. די רעגיסטראציע פון די געבוירענע אין 1908, אין צוזאמענהאנג דערמיט האט די מיליטערישע מאכט ארויסגעלאזט א ספעציעלען צירקולאר, לויט וועלכען אלע וואס זענען רעגיסטרירט מוזען וועגען יעדער אדרעסען ענדערונג מודיע זיין צום ענטשפרעכענדען מיליטערישען אמט. צום פאבאר דארפען זיך די יונגעלייט שטעלען דארט, וואו זיי זענען אריינגעטראגען אין די רשימות.

אויב א זאבאר-פליכטיגער פון 1908 י. וויל זיך אריבערציהען אין א צווייטע ארט, אינ'ם שטח פון אנ'אנדער פ.ק.או. דארף ער וועגען דעם זיך ווענדען מיט א בקשה צו דער סטאראסטווע, וואוהין ער וויל זיך איבערטראגען און בעטען איבערשרייבען איהם אין דעם נייעם פ.ק.או. אויב ביז צום פאבאר דערהאלט ער נישט קיין תשובה, דארף ער זיך מעלדען צום פאבאר אין יענעם פ.ק.או. וואו ער איז פערעגיסטרירט.

די ביטעס וועגען ענדערן דעם ארט פון פאבאר דארפען זיין געגוי מאטיווירט.

אפטייקען

(2) ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), ס. האמבורג (גלובנא 50), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 4), שימקעוויטש (קאפערניקא 26), א. כארעמזא (פאמארסקא 10) א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. סאדאווסקי (זגערזשער 57), ה. דוטקעוויטש (זגערזער 87 ז. גארטשיק (פשעיאזד 59) א. שימאנסקי (פשענדזעלניאנא 75) א. בוססע (זשגאווסקא 59.

לוין-אקציע.

(2) אין קרייז-אינספעקטאריאט איז נעכטען פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען העכערען די לוינען אין דער שטרימפ-אינדוסטריע. אויף דער קאנפערענץ זענען געקומען מצד די אינדוסטריעלער ה' קינעל און ה' ווילבערבאגען, מצד די פראפעסיאנעלע פעראיינען — ה' טאמטשאק. בעת דער קאנפערענץ איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ס'הערשט א כאאס אין די לוינען, יעדער פאבריק האט זיך איהר אייגענעם צענניק.

עס איז בעשלאסען געווארען צוזאמענצורופען א ספעציעלע קאנפערענץ פון פארשטעהער פון די ארבייטער און פאבריקאנטען, כדי אויסצוארבייטען אנ'איינהייטליכען צענניק.

האלט ריין אייערע הייזער!

(2) בשעתו איז דער הויז-הירט פון זאמענהאף גאס 15[13 ה' מאיר יאבלאן בעשטראפט געווארען דורך דער סאניטארער קאמיסיע פאר'ן אנטיסאניטארען צושטאנד פון זיין הויז אויף 100 זל. שטראף. ה' יאבלאן האט אפעלירט אין קרייז-געריכט. דאס קרייז-געריכט האט די שטראף נערהעכערט אויף 7 טעג אונבעדינגטען ארעסט און 200 זלאטעס שטראף.

בוי-אקציע.

(מ) אין דער בוי-אפטיילונג זענען פארגעקומען ווייטערע זיצונגען פון דעם קאמיטעט צו בויען די הייזער אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע.

דער פלאן וועהם פאראויס א שולע פון 26 קלאסען (2 פאראלעל-שולען צו 13 קלאסען) א קינדער-היים, א געוועלב פאר א קאאפעראטיוו, א סטאציע פאר קינדער און מוטער-שוץ א. א. וו.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו פאריפיצירען דעם פלאן לויט די אנווייזונגען פון פראפ. סהער-טשינסקי.

דער שווארצער וואלף

אזוי הייסט אונזער

נייער סענסאציאנעלער ראמאן

וואס הויבט זיך אן צו דרוקען היינט, דינסטאג אין

„נייעם פאלקסבלאט"

אין דעם דאזיגען נייעם ראמאן
וועט אויף א מערקווירדיג-
שפאנענדען אופן געשיל-
דערט ווערען דאס
לעבען פון
א פער-
ייאהרלאזטער
נשמה, וואס בלאנ-
דזשעט הפקר'דיג אין
דער גרויסער וועלט מיט'ן
וועג פון זינד און גליק.

אַזעלכע טאַטעס קאָנען נישט האָבן קיין בעסערע קינדער.

(פון געריכט־זאַל).

זייט אין ערניץ אויף ברושעווינער גאַס זאַיינען אין שכנות צוויי קריסטליכע משפּחות: ראַשיאַק און קאָמאַראָווסקי.

דאָס פאַמיליע־לעבן פון די דערמאָנטע משפּחות האָט זיך שוין אַזוי איינגעשטעלט, אַז די פרויען האָבן, ווי די אייזלען געהאָרעוועט, אין די פאַבריקען און די מענער האָבן אויף זייער חשבון גאַנצע טעג און נעכט געשכורט און די ווייבער נאָך מערדערליך געשלאָגן און געפּייניגט.

גאַנץ אָפט האָבן די חברה־לייט צו זיך אין די וואוינונגען נאָך אַריינגענומען פערשידענע נאַר־סעך־פרויען; מיט וועלכע זיי האָבן צוזאַמען געשכורט און אָפּגעטון די עקלהאַפטסטע אָרגיעס.

צו די דאָזיגע „מעשים טובים" האָבן זיך רוהיג צוגעקוקט זייערע בני יחידים.

איז טאַקע גאָר קיין וואונדער נישט, וואָס אַזאַ „מוסטערהאַפטע" ערציהונג האָט אַזוי גוט געווירקט אויף די יונגע קינדער, אַז נאָך נישט אַלט־זייענדיג גאַנצע 7 יאָהר, האָבן זיי זיך שוין גענומען אַריינקוקן אין „פלעשעל".

צו משקה דאַרף מען אָבער האָבן „קאַשקע". פון זייערע שכור'ע פאָטערס, פאַר וועלכע דער גאַנצער מאָנאָפּאָל איז אַליין געווען צו ווייניג, האָבן די יאַטלעך קיין שנאַפּס נישט געקענט בעקומען. און טרינקען האָט זיך זיי אָבער ראַך געוואָלט.—

האָבן זיי גענומען אַרויסטראָגן פערשידענע קליינינקייטען, צוערשט פון זייערע אייגענע היימען און שפּעטער אויך פון די שכנות'דיגע וואוינונגען און געוועלבער.

די שמאַכטעס האָבן זיי פערקנאַקט ביי די פאַרביינעהענדע שאַכערס, אָדער גלייך אַוועקגע־טראָגן אין די קנייפּעס און דערפאַר בעקומען אַ ביסעל „ביטערען טראָפּען".

אַז די אַרומיגע שכנים האָבן שוין די חברה לייט גוט געקענט און זיי איבער די שוועל שוין נישט אַריבערגעלאָזט, האָבן זיי זיך אַריבערגעכאַפּט פון צייט צו צייט אויף די נישט־ווייט זיך געפינענדע „צמענטאַוזשען" און פון די מצבות אויף די קברים אָפּגעבראָכן די בלייערנע צלמים און טאָוועלעך, אַלץ צופּערטעלט און אַוועקגעטראָגן צו פערקויפן פאַר פערשידענע שמאַטשאַרזשעס אויף שמעלץ.

אין משך פון זייער פינף־יעהריגער נגבה'שער טעטיגקייט (היינט זענען זיי ערשט אַלט 12 יאָהר) זענען זיי שוין נישט איינמאָל „פערשיט" געגאַנגען.

איטליכעס מאָל זענען זיי שוין דורך פערשידענע געריכטען פערמשפּט געוואָרן צו פערשידענע שטראָפן.

זיי זענען אויך שוין געווען פערשיקט אויף שקולקעס אין סטורושעניעץ.

זעהט זיך אויס, אַז די אַלע שטראָפן האָבן געהאָלפן ווי אַ טויטן באַנקעס, אַז נישט וואָלט דער 11־יעהריגער טאָמאַש ראַשיאַק און דער 12־יעהריגער אַדאַם קאָמאַראָווסקי איצט נישט געזעסן אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק אין קרייזגע־ריכט שוין צום זעקסטען מאָל.

און דאָס מאָל זענען די שניעקעס אָנגעקלאָגט געוואָרן פאַר גנבענען, צוברעכען און פערקויפען צלמים פון מצבות אָבער נישט אַליין, נאָר צוזאַמען מיט זיי זענען אויך צוגעצויגען געוואָרן צו געריכט־ליכער פעראַנטוואָרטליכקייט אַלס פאַסערס, די שמעלץ־הענדלער ה. ראָזענבערג און קאָהן פון פראַגער צישקאַנער גאַס. די גנבים'לעך האָבן זיך מודה געווען. דאַגעגען די אָנגעקלאָגטע אין פאַסעריי האָבן געלייקענט שטיין און ביין.

דאָס געריכט (ריכטער קאַזשימיערזש קאַרווינ־קאַראַטקיעוויטש) האָט אָבער זייערע טענות נישט גענומען אין אַכט און האָט דעריבער טאַקע אַלע 4 בעשולדיגטע פערמשפּט צו 6 חדשים טורמע יעדען. (ר.)

פאָלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

היינט, דינסטאָג, 20/11, 8 אָוונט אין לאָקאַל פון ציוניסט. אָרג. (צעגעלנ. 4)

אַ פאָרלעזונג אויף ד. ט. **„וואָס איז אַ נאַציע"?**

פּרעלעגענט מאַג. ש. געליבטער. איינגאַנג פריי!

די נאָהענטסטע פאָרלעזונגען:

שבת, ד. 24/11, 5 נאָכמ. אין דער ציוניסט. אָרג.—ד"ר י. פרענקעל: „תולדות השירה העברית"

" " " 7 אָוונט אין „בני־ציון"—ד"ר מ. פעלדמאַן: „סוכאָטעס אַלס פאָלקס־קראַנקהייט"

" " " 8 אָוו. אין האַנדוו.־קלוב—ד"ר ד. ראַוויטש: „היגיענע אין טעגליכען לעבען"

אויטאָ־קאַטאַסטראָפע.

(2) עהערנעכטען אַרום האַלב 9 אין אָוונט האָט זיך די לאָדזער „טאַקסובקע" 81251 גע־פיהרט דורכ'ן שאָפער ציעשעלסקי בעפונען ביים פערדרעהען פון דער גאַס לעטשינסקאַ אין אָזאָר־קאָוו אויף דער בריק פונ'ם טייך בזורא. די „טאַק־סובקע" מיט די 8 פּאַסאַזשירען, וועלכע האָבן זיך געפונען אין דער „טאַקסיבקע" זענען אַריינ־געפאַלען אין וואַסער אַריין. צום גליק איז דער טייך אין דעם אָרט גאַנץ פלאַך און קיין קרבנות זענען פון דער קאַטאַסטראָפע נישט געווען. איינער פון די פּאַסאַזשירען איז לייכט פערוואונדעט געוואָרען.

פון פאָלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

די פאָרלעזונגען, וואָס זענען פאָרגעקומען היינטיגען זונטאָג פון דעם. ד"ר ראָזענבלאַט אין „סיני" (גלובנאַ 62) (ציוניסטישע פּראָבלעמען) און רעד. איגער אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע („10 יאָהר יודישע פּאָליטיק אין א"י) האָבן צוגעצויגען אַ גרויסע צאָהל צוהערער.

היינט דינסטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) אַ רעפעראַט פון מאַג. ש. געליבטער א. ד. ט. „וואָס איז אַ נאַציע". דער אַריינגאַנג איז פריי.

אויפטריטען פון פאַול וועגענער.

עס איז געקומען קיין לאָדז דער וועלט־בערימ־טער שוישפּילער פאַוועל וועגענער וועלכער וועט אויפטרעטען אין פילהאַרמאָניע מיט אַ אייגענע טרו־פּע. וועגענער געהערט צו די בעסטע טראַגיקער פון אונזער צייט און זיינע אויפטריטען געהען אַרורך מיט שטורמישע ערפאָלגען.

היינט אָוונט וועט וועגענער אויפטרעטען אין אַנדרעיעוו'ס „גראַנק", מאָרגען מיטוואָך אָוונט „זשאַקעלין", זונטאָג נאָכמיטאָג „טויטען־טאַנץ" און מאָנטאָג אָוונט — „טויטען־טאַנץ".

אַ צוג האָט צושמעטערט אַ פוהר.

און ווידער האָט די כראָניק צו פערגאָטירען אַ אומגליקס־פאַל ביים איבערפאָהרען די באַהן־ליניע.

דעם באַהן־דורכפאָהר קאַלושקי־ראָגאָוו איז איבערגעפאָהרען מיט אַ פוהר דער דאָרפס־ווירט אַנטאָני בלאַשטשיק און קאַטאַזשינאַ אַנטאָניאַק פון דאָרף ליגישנאַ.

פּלוצים איז פון דער זייט פון קאַלושקי אָנ־געפאָהרען אַ צוג און בלאַשטשיק האָט נישט בע־וויזען צו פערהאַלטען בעצייטענס די פערד. דער לאָקאָמאָטיוו האָט מיט אַ שרעקליכער קראַפט אָנ־געקלאַפּט אין דער פוהר און אָפּגעוואָרפען אין דער צווייטער זייט דורכפאָהר. די פוהר איז צו־שמעטערט געוואָרען ביידע פּאַסאַזשירען אַנטאָני בלאַשטשיק און קאַטאַזשינאַ אַנטאָניאַק זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען און ביז עס איז געקומען די פּאָגאָטאָוויע זענען ביידע געשטאָרבען.

די פּאָליציי האָט אונטערגענומען אַן אויס־פאָרשונג, כדי פעסטצושטעלען ווער עס זענען די שולדיגע, וואָס דער דורכפאָהר איז געווען אָפען, ווען דער צוג איז אָנגעקומען.

אַ געשלעג מיט מעסערס

זונטאָג אין אָוונט איז אין ווידזעוו פאָר־געקומען אַ געשלעג אויף מעסערס, בעת וועלכער עס האָט שווער געליטען אַ געוויסער אַדאָם פּרי־טשעק.

די געשלעג איז ענטשטאַנען צוליב אַ סכסוך. וואָס איז?

אויף אַ חבר'שע הוליאַנקע האָט אַ געוויסע מיידעל זיך מעהר אָבגעגעבען מיט דעם בע'חנ'־טען פּרעטשעק'ן, ווי מיט זיינע חברים.

האָבן זיך די חברים זיינע מיט איהם אַזוי אָבגערעכענט, אַז אין אַ זעהר שווערען צושטאַנד האָט מען איהם געמוזט אָפּפיהרען אין שפּיטאָל. פּאָליציי זוכט די מעסער־שטעכער.

וועגען די חובות פון די רוסישע פערזיכערונגס - געזעלשאַפטען.

(2) דאָס פערמעגען פון די געוועזענע רוסי־שע פערזיכערונגס־געזעלשאַפטען, וועלכע האָבן געאַרבייט אויפ'ן שטח פון קאָנגרעס פּוילען, ווי „ראָסיאַ" און „זשיזן", ווערען, ווי בעוואוסט, צוואַנגמעסיג ליקווידירט, כדי אויסצוצאָהלען די חובות די בשעתו פערזיכערטע פּוילישע בירגער. ביז איצט זענען פערעגיסטרירט 10,000 פּערזאָן, וועלכע האָבן דאָס רעכט צו בעקומען. אַרויסגע־צאָהלט לויט זייערע פּאָליסען. דאָס געלט, וועלכעס איז אַריינגעפלאָסען פונ'ם פערקויפען דאָס איבעריגע פערמעגען פון די פערזיכערונגס־געזעל־שאַפטען וועט צוטיילט ווערען פּראָפּאָרציאָנעל צווישען די אינהאַבער פון די פּאָליסען. צו ערשט האָט מען גערעכענט, אַז מען וועט בעקומען אַ גאַנצע פאַר אַ רובעל, איצט צוליב דעם, וואָס עס האָבן זיך געמאָלדען מעהר פערזיכערטע, וועט די שאַצונג זיין אַ ביסעל אַ קלענערע.

אַ פּערקשנטע זעלבסטמערדערין

(2) שוין פיל מאָל האָבן מיר מיטגעטיילט, וועגען אַמטען בעגעהן זעלבסטמאָרד פון דער איינ־וואוינערין פון פּיאָטרקאָווער 175, דער 26 יאָה־ריגע לידיאַ יעסקע. נעכטען איז ווידער די פּאַ־גאָטאָוויע אַרויסגערופען געוואָרען אויף רוב פּיעט־ריקאָווער און טשערוואָנאַ, ווי זי. האָט פעסטגע־שטעלט, דאָס לידיאַ יעסקע איז צום 49 מאָל בע־גאַנגען זעלבסטמאָרד דורך פערסמ'ען זיך מיט עטער. די זעלבסטמערדערין האָט קיינמאָל נישט געוואָלט אָנגעבען די סבות. עס איז פעסטגע־שטעלט געוואָרען, דאָס לידיע יעסקע טרינקט בסדר עטער, און דערמיט פערסמט זי זיך.

הלוואה פאַר דער קראַנקען־קאַסע.

(2) די פערוואַלטונג פון דער לאָדזער קראַנ־קען־קאַסע האָט שוין בעקומען די ערשטע ראַטע פון דער לעמבערגער 2,000,000 הלוואה.

פון געריכט.

פערשפּילט אויה ווישטשיגעס.

(2) וואַריסלאַוו סטאַנקעוויטש (וואָרגע 46) איז געווען קאַסירער פון „טור" אין סעפּטעמבער האָט ער איינקאַסירט 400 זל. און איז מעהר נישט גע־קומען צו דער אַרבייט, אין וואַרשא האָט ער זיך אַ ביסעל געוויילט, פערשפּילט אויף די הישטשיגעס דאָס גאַנצע געלד און איז אַוועקגעפאָהרען פון דאָרט קיין טשענסטאָכאָוו, די דאָרטיגע פּאָליציי האָט איהם אַרעסטירט. נעכטען איז זיין פּראָצעס פאָרגעקומען אין פרידענס־געריכט. דאָס געריכט האָט איהם פערמשפּט אויף 5 חדשים טורמע.

וואָס ערקלערט די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" וועגען דעם קאָנפליקט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן סכסוך אין דער ווידזעווער מאַנופאַקטור, וואָס האָט אָנגענומען אַ כראָ־נישען כאַראַקטער און ער איז נאָך נישט ליקווידירט געוואָרען הגם ס'האָט זיך שוין אַריינגעמישט דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר האָט די פערוואַלטונג פון דער ווידזעווער מאַנופאַקטור געגעבען פאָלגענדע ערקלערונגען: דער סכסוך איז אויסגעבראָכען צו־ליב דעם וואָס אין דער שפּינעריי איז פאָראָרדענט געוואָרען אַ רעוויזיע פון די לוין־טאַריפען. פאַר'ן אויסברוך פון שטרייק האָבן די אַרבייטער אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" בעקומען העכערע לוינען ווי אין אַנדערע פאַבריקען, ס'איז אָבער נעקומען דער מאָמענט, ווען מ'האָט געמוזט די טאַ־ריפען אויסגלייכען מיט די אַנדערע פאַבריקען, כדי נישט צו פערלירען די קאָנקורענץ־פעהיגקייטען און נישט צו ווערען געצוואונגען צו פערקלענערען די צאָהל אַרבייטס־טעג אין דער וואָך.

נאָכ'ן שטרייק זענען די לוינען אין דער ווידזעווער מאַנופאַקטור" נאָך געווען העכער מיט צירקאַ 3 פּראָצ. פון די נייע טאַריפען, די אַרבייטער האָבן דאָך פערלאַנגט, אַז מ'זאָל זיי צולעגען 5 פּראָצענט צו די לוינען פון פאַר'ן שטרייק.

די פראַגע פון לוינען קען איבערהויפּט נישט בעהאַנדעלט ווערען סעפּאַראַט. מ'דאַרף בעמערקען, אַז די טאַריפען זענען נישט דער הויפּט פאַקטאָר וואָס ווירקט אויף דער הויך פון דעם אַרבייטערס הכנסה. די הכנסה איז אָפּהענגיג קודם כל פון דער צאָהל אָפּגעאַרבייטע טעג אין דער וואָך, און די „ווידזעווער מאַנופאַקטור", ווי בעוואוסט, האָט זיך שטענדיג בעמיהט צו אַרבייטען פולע 6 טאָג אין וואָך, ווייטער — איז די הכנסה פונ'ם אַרבייטער אָפּהענגיג פון די מאַשינען: ביי אַן אַלטער און לאַנגזאַמער מאַשין קען דער אַרבייטער נישט פער־דינען פיל, ווען אפילו די אַקאָרד־לוינען זענען הויכע. אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" אַרבייטען די אַרבייטער אויף די מאָדערנסטע מאַשינען און די טעכנישע איינאָרדנונגען פון די פאַבריקען זענען דאָך בערימט אין דער גאַנצער וועלט.

די אַרבייטער־פאָרשטעהער האָבן אָבער נישט געוואָלט געהן בלויז אויף אונטערהאַנדלונגען וועגען די לוין־פרייזען און האָבן געזוכט צו פערשטאַרקען זייערע איינפלוסען און האָבן אַרויסגערוקט אויפ'ן ערשטען פּלאַן אַ גאַנצע רייה פאָדערונגען, וואָס זענען פאָראויס געווען בערעכענט אויף צו פער־שווערען די אונטערהאַנדלונגען.

אויף דער קאָנפערענץ וואָס איז פאָרגעקומען דעם 15. נאָוועמבער האָט די „ווידזעווער מאַנופאַק־טור" אַרויסגעוויזען דעם מאַקסימום פון לאָיאַליטעט, אָנעהמענדיג אַ רייה פּאָסטולאַטען ווי: נישט פער־קלענערען די שפּינער־לוינען, אויטאָמאַטישע אָנ־ווענדונג פון די אַלגעמיינע הוספות, פערזיכערען די אַרבייטער דאָס נוצען פון דער גרעסערער פּראָ־דוקטיוויטעט, דאָס ערלעדיגען אַלע סכסוכים דורכ'ן אַרבייטס־אינספּעקטאָר ביי דער בעטייליגונג פון די פּראָפ. פעראיינען א. אַ. וו.

בלויז צוויי פאָדערונגען האָבן נישט געקענט אָנגענומען ווערען דורך דער „ווידזעווער מאַנופאַק־טור" אין דער פאָרם, ווי ס'האָבן עס פערלאַנגט די פּראָפ. פעראיינען, ווייל זיי האָבן אַרונטערגע־ריסען ד. אַנזעהן און אומאָפּהענגיגקייט פון דער פירמע: דאָס זענען וועגען די פאַבריקס־דעלעגאַטען און וועגען די רעכט פון די פּראָפ. פעראיינען בנוגע דער פירמע. בנוגע די פאַבריקס־דעלעגאַטען האָבן די פּראָפ. פעראיינען אַרויסגערוקט פאָדערונגען וואָס געהען אַריבער דער פּראַקטישער ערקלערונג פונ'ם טעקסטיל אינדוסטריעלער פעראַבאַנד.

די דאָזיגע ערקלערונג איז נוגע דעלעגאַטען בעת קאָלעקטיוו־קאָנפליקטען, די פעראיינען האָבן געוואָלט, אַז די דעלעגאַטען אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" זאָלען אינטערווענירען ביי יעדען אינדי־ווידועלען קאָנפליקט. די לייטונג האָט נישט געקענט איינגעהן אַז די נאָרמאַלע אַרבייט זאָל געשטערט ווערען דורך די דעלעגאַטען, וועלכע זאָלען בעקומען רעכט אַריינצומישען זיך אין יעדען פאַל און וועגען יעדער דיספּאָזיציע פון דער לייטונג. זיי וואָלטען געוואָרען אַ סבה פון שטענדיגע קאָנפליקטען. דאָס זעלבע וואָלט געווען ווען די פּראָפ. פעראיינען וואָל־טען זיך אַריינגעמישט אין יעדער מיספערשטענדניש צווישען אַן אַרבייטער מיט דער פאַבריקס־אַדמיניס־טראַציע, ווען אַפילו ס'איז נישטאָ קיין קאָנפליקט.

אין אַזעלכע פאַלען אינגאָרירען די פּראָפ. פעראיינען די נייע אינסטיטוציע פון אַרבייטס־גע־ריכטען און ווילען צוליב פּאָליטישע טעמים אַליין איבערנעהמען איהרע פונקציעס און אונטערוואַרפען די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" דער קאָנטראָל פון די פּראָפ. פעראיינען און פון זיי אין זייער מין אַר־בייטער־ראַטען.

אַזוי צ. ב. איז פאַר די פּראָפ. פעראיינען וועה־ניג אַז די פּראָדוקטיוויטעט לויט די פאַבריקס־ביכער זאָל קאָנטראָלירט ווערען דורך אַ נייטראַלער אָפּיצ־יעלער פערזאָן ווי צ. ב. דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר ווי ס'האָט פאָרגעשלאָגען די „ווידזעווער מאַנופאַק־טור"; די פּראָפ. פעראיינען ווילען האָבען דאָס רעכט אַריינצוקוקען אין די געשעפטס־ביכער, אַזוי ווי די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" איז אויף דעם נישט איינגעגאַנגען, און וועט קיינמאָל נישט איינגעהן אין די קאָנפערענץ ביים אַרבייטס־אינספּעקטאָר איז־בערגעריסען געוואָרען.

די דאָזיגע האַנדלונג, וואָס שטיצט זיך אויף דעם, אַז מ'זאָל די עפענטליכע מיינונג אַריינפיהרען אין אַ טעות, ניט איבער די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" צום משפּט פון דער עפענטליכקייט און וויל אויפקלער־רען די אַרבייטער, אַז אויף זייער חשבון, אויסנר־צענדיג זייער פערטרויען ווערט געשטרעבט צו דער־גרייכען אַזעלכע רעזולטאַטען וואָס ליגען נאָר אין אינטערעס פון איינצעלנע פּראָפ. פעראיינען אַלס אַזעלכע.

לאָדז דעם 16. נאָוועמבער 1928 י.

דער „בלינדער פּאַסאַזשיר" אויפ'ן צעפּעלין האָט אַ טראַגישע געשיכטע צו דערצעהלען.

די געשיכטע פון יונגען בחור'ל וואָס האָט זיך אַרויפגעגנב'עט אויפ'ן „גראַף צעפּעלין" און איז מיטגעפלויגען קיין דייטשלאַנד.—זיין פאָטער האָט ערמאָרדעט זיין מוטער.— ער אַליין האָט זיך אַרומגעוואַלגערט איבער דער וועלט.

דאָס האָט בעדאַרפט זיין אַ פּראַכטפולעס בילד:

ווען די גרויסע אויפרעגונג אויף דער לופט-שיף גראַף צעפּעלין האָט זיך איינגעשטעלט און ווען מען האָט פריער אָפּגעצויגען די אָטעמס, האָט מען דערזעהן אין אַ ווינקעל אויף אַ פּעקעל בריף זיצען אַ יונגען בחור מיט רויט-געקרייזטע האָר, און די אַנוועזענדע האָבען זיכער געמיינט, אַז דאָס איז אָדער אַ גאָט-געשיקטער אָדער אַ מלאך. ווייל מיט טויזענדער אויגען וואָס מען געהיט דעם צוגאַנג צו דער שיף, איידער זי האָט זיך אויפגעהויבען אין לייקהורסט, כדי צו פליהען צוריק נאָך דייטשלאַנד. עס איז בעוואוסט געווען, אַז טויזענטער יונגע און עלטערע וואָלטען געטון אַלץ, אַז זיי זאָלען קאָנען פליהען מיט דער שיף, און מען האָט געהיט דעם צוגאַנג, איז ווי קומט דער דאָזיגער יונגער בחור'ל אַהער געקומען?

ער האָט זיך אַריינגעגנבעט. ער האָט בעוויזען אַ קונץ, וואָס הונדערטער אַנדערע האָבען נישט געקאָנט טון. קלאַרענס טערהון איז געווען אַ געשיקטער און איהם האָט זיך עס איינגעגעבען. אָבער וואָס האָט מען געקאָנט טון מיט איהם, ווען דער גרויסער זילבערנער ציגאַר האָט זיך שוין געטראָגען אין דער הויך, איבער ניו-יאָרק? אַראָפּוואַרפען איהם? אַראָפּלאָזען זיך צוריק אויפ'ן באָדען צוליב איהם? דאָס האָט מען דאָך נישט געקענט טראַכטען אַפילו. גענוג שווער איז געווען דער אויפהויבען זיך, דער אָפּרייסען זיך פון דער ערד.

און עס איז געבליבען פאַר דר. עקענער, דעם קאַפּיטאַן און זיינע אַרויסהעלפער, גוטמוטיג צו שמייכלען און נאָך אַרויסצוצייגען אַ פריינטליכע מינע אויך.

עס איז געווען גאַנץ פריה, ווען די שיף האָט פערלאָזען דעם שטח, וואָס איז פערשפּרייט איבער ניו-יאָרק און עס איז זיכער געווען, אַז דער נישט-געבעטענער גאַסט איז הונגעריג, אַז ער איז פערפרוירען און מען האָט איהם געגעבען אַ גוטען פריהשטיק, צו וועלכען ער האָט זיך צוגעכאַפּט מיט גרויס אַפּעטיט: און באַלד האָט מען איהם אַוועקגעשטעלט וואַשען די געשיר. די דאָזיגע אינטערעסאַנטע נייעס האָט מען זיך דערוואוסט פון דער שיף גופא. די ראַדיאָ האָט עס געלאָזען וויסען און די צייטונגען האָבען אויפגעכאַפּט די נייעס וועגען דעם פּאַסאַזשיר. מען האָט זיך אָנגעפאַנגען פרעגען הער ער איז. פו וואַנען קומט ער און מען האָט זיך „דערוואוסט דאָס פאָלגענדע:

קלאַרענס איז 19 יאָהר אַלט. אָבער ער איז שוין אַ געניטער רייזענדער און ער איז אַ געניטער „סטאָרעוועי", דאָס הייסט, ער קען די מלאכה פון אַרויפגנבענען זיך דאָרט, וואו מען קאָן אָהן געצאָהלט נישט פאָהרען.

מיט צוויי יאָהר צוריק האָט קלאַרענס זיך אַרויפגעגנבעט אויף אַן אַמעריקאַנישע קריגס-שיף, וואָס איז געגאַנגען פון סאַן-פראַנציסקאַ נאָך נאָם. אַלאַסקאַ און מען האָט איהם דאַן אויך נישט אָפּגעקאָכט אין קאַשע דערפאַר, ווען מען האָט זיך דערוואוסט, אַז ער איז נישט קיין שפּיאָן, חלילה, אַז ער איז אַן אַמעריקאַנער יונגעל, האָט מען איהם געגעבען עסען און טרינקען און געמאַכט שיילען קאַרטאָפעל אַלס געצאָהלט פאַר דער שפייז און דירה, וואָס ער האָט געקראָגען.

קלאַרענס איז אַ סענט לואיסער. זיין טאַטע איז געווען אַ פריזיער און קלאַרענס האָט זיך געלעבט אין דער היים נישט שלעכט. אָבער איהם האָט געצויגען אין דער וועלט אַריין, קיין מעשה-ביכלעך האָט ער נישט געוואָלט לעזען, אָבער זעהן מיט די אייגענע אויגען, וואָס עס קומט פאָר אויף דער וועלט, דאָס יאָ, און ער איז געפאָהרען הען און וואו עס האָט זיך געמאַכט.

די ערשטע רייזע זיינע האָט ער געמאַכט אין אַן אויטאָמאָביל פון סענט לואיס נאָך סאַן פראַנציסקאָ, וואו ער איז געווען אַ שטיקעל צייט, זיך דורכגעשלאָגען ווי נישט איז, דאַן איז ער געקומען צוריק אַהיים, אָבער עס איז איהם שוין געווען צו ענג און ער איז ווידער אַוועק נאָך דער ווייטער וועסט, אַרויסכאַפּענדיג זיך אויף פראַכט-וואַגאָנעס, געהענדיג צו פוס און פאָהרענדיג אין אויטאָמאָבילס.

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט קלאַרענס איבערגעלעבט אַ שרעקליכע טראַגעדיע. זיין פאָטער האָט ערמאָרדעט די מוטער און זיך זעלבסט. דאָס האָט פּאַסירט ווען קלאַרענס איז אין דער היים נישט געווען. די דאָזיגע פּאַסירונג האָט געמאַכט אויף איהם אַ טיפען איינדרוק, ווען ער בערוהיגט זיך קומט ער צו אונזערע ברעגעס.

דאָ איז ער געוואָרען אַ קעדי, דאָס הייסט איינער, וואָס העלפט טראָגען די כלים, בײ די, וואָס שפּילען גאָלף. יעדער האָט איהם ליב געהאַט. איצט ווען די צייטונגס-רעפּאָרטערס האָבען זיך גענומען ערקונדיגען ווער ער איז, און וואָס ער איז, האָט מען אויסגעפונען, אַז אַלע האָבען איהם ליב געהאַט, ווייל ער איז אַ ליבער יונגעל גוטמוטיג און צוגעלאָזט צו יעדען.

— מיר האָבען איהם ליב געקראָגען, דערצעהלט זיין ווירטין, דאַנעילי פון ראַי, ניו-יאָרק. אויך מיין דאָבערט האָט איהם ליב בעקומען. זיי האָבען זיך געטראָפען אויף די גאָלף-פעלדער און זיך בעפריינדעט. אָבער איך האָב מורא געהאַט פאַר מיין יונגעל, ער זאָל זיך נישט נעהמען אויף דעמועלבען ווע: ווי קלאַרענס.

און קלאַרענס האָט געהאַט אַ טבע צו רייזען. ער האָט זיך בעריהמט, אַז ער האָט שוין אַ סך מאָל דורכגערייזט דעם גאַנצען קאָנטינענט און ווען עס מאַכט זיך נישט קיין צופאַל, קאָן זיין, אַז ער וואָלט אַראָפּגעזונקען צו דער ראָלע פון אַן אַמעריקאַנער טרעמפּ.

האָט זיך אָבער געמאַכט, אַז ער איז אַרויף אויף דעם גראַף צעפּעלין און ער איז איצט בעדאָרגט. עס קומט אויס, אַז ער איז איצט וויכטיגער ווי די שיף מיט איהרע פּאַסאַזשירען און אַפילו מעהר וויכטיג, ווי די איינציגע דאַמע וואָס געפינט זיך דאָרט.

— ער איז אַלעמאָל געווען אַן'עקשן. ווען ער האָט געוואָלט ערגי' ץפאָהרען, האָט מען איהם נישט געקענט אָפּהאַלטען פון דעם, — דערצעהלט זיין שוואָגער, מר. האָל, פון סענט לואיס, — עס האָט איהם געצויגען אין דער וועלט אַריין.

און צו די פריינד זיינע אין ראַי, האָט ער די לעצטע טעג געזאָגט, אַז איהם ציהט ערגיץ.

— מיר ווילט זיך געהן, מיר ווילט זיך דאָרט מאַכען נייע ערפאַהרונגען, — האָט ער ערקלערט, — איך וועל דאָ לאַנג נישט זיין.

ווען ער איז אַוועק פון דער היים, מיטגענומען מיט זיך זיינע זאַכען און דאָס ביסעל געלד, וואָס ער האָט אָפּגעשפּאָרט, האָבען אַלע געמיינט, אַז ער איז ווידער אַוועק אין סאַן פראַנציסקאָ און מען איז בײז געווען אויף איהם, פאַרוואָס ער האָט זיך מיט קיינעם נישט געזעגנט, קיינעם קיין גוטען טאָג נישט געזאָגט. גאָר ער איז נישט אַוועק אין סאַן פראַנציסקאָ, ער איז געווען אַרום דער שיף, זיך גוט בעקענט מיט דער געגענד, געוואוסט אַלע וועגען און זיך אַרויפגעכאַפּט ווען קיינער האָט נישט געזעהען, אויפ'ן שיף.

— עס איז נישט די רייזע מיט דער לופט-שיף, וואָס האָט איהם געצויגען. ער האָט געוואָלט זעהן דייטשלאַנד און אַז ער האָט געקראָגען די געלעגענהייט, האָט ער זיך בענוצט מיט איהר, — האָט די ווירטין זיינע ערקלעהרט.

—:0:—

„ליטעראַרישע בלעטער".

עס איז דערשינען דער 46-טער נומער פון די ליטעראַרישע בלעטער מיט פאָלגענדען רייכען אינהאַלט: ט. — אין די פייערונגס-טעג, אברהם טייטעלבוים — דער אָנהויב פון בערלינער טעאַטער-סעזאָן, הערמאַן סוועט — די מוזיק אין מאָסקווער יודישען מלוכה-טעאַטער, ז. ווייגפער — אַ. ניסענזאָן, דוד בערגעלסאָן — איבער איין טריט (אַ בילד), פאָלק היילפערן — דער גיאל, וואָס איז נישט געבוירען געוואָרען, (ביכער-וועלט), ש. ניגער — פרויען-ליריק, (וועלט-כראָניק), (נייע ביכער), בריף אין רעדאַקציע (כראָניק), בילדער, אַנאָנסען.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פּראַקטיקע פון וועמליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וואָקלאָרקעס אויף פלאַטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גאַרטעלען א. ז. וו.

עמפּפאַנגט פון 5–7 אין אָוונד.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אַ. וו.

אורין-אַנאַליז – 4 זל.

הינטער די געלע מויערען פון משוגעים-הויז.

די אַלטע סיסטעם פון בעהאַנדלען גייסטיג-קראַנקע פערשווינדט אַלץ מעהר און מעהר. שוין אין אָנהויב פון 19-טען יאָהרהונדערט האָבען אַ סך דאָקטוירים זיך איינגעשטעלט פאַר אַ מענשליכער בעהאַנדלונג פון משוגעים, וועלכע האָבען אין יענע צייטען געלעבט אין שרעקליכע בעדינגונגען. זיי זענען געווען איינגעשלאָסען אין די אַזוי-גערופענע „משוגעים-טורמעס" און אין משך פון זייער גאַנצען לעבען האָט מען זיי פון דאָרטען נישט אַרויסגעלאָזען. ווען די אומגליקליכע קראַנקע פלעגען צוגעהן צו אַ פענסטער, האָט זיי פון דרויסען אַ נידעריגע מהנה מענשען בעגעגענט מיט חוזק. אין די טורמעס האָט מען זיי בעהאַנדעלט, נישט ווי קראַנקע, נאָר ווי געפעהרליכע פערברעכער.

מיט דער צייט איז מען אָבער בהדרגה געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז משוגעים זענען נישט קיין פערברעכער נאָר קראַנקע מענשען, וועלכע מ'דאַרף אויפפּאַסען אַזוי ווי קראַנקע. דעמאָלט האָט מען אויפגעהערט זיי צו בעהאַנדלען מיט בעשטראָפונגען, שמידען אין קייטען און מיט אַנדערע בעוואַלט-מיטלען און זייער אָרט האָבען פערנומען מעדיצינישע אויפּפּאַסונג, בעדער, אַרבייטס בעהאַנדלונג, מעדיקאַמענטען. מען האָט אויסגעבויט שעהנע, העלע משוגעים-אַנשטאַלטען. פריהער האָבען די משוגעים-אַנשטאַלטען זיך געפונען אין פערמאַכטע בנינים, אָבער אין די לעצטע יאָהרען איז מען דערגאַנגען צו דער אַזוי-גערופענער „אָפּענער סיסטעם" פון בויען משוגעים-אַנשטאַלטען און מען האָט דערמיט דערגרייכט גרויסע ערפאָלגען.

אָבער דאָס, וואָס איז ביז איצט געטון, איז נאָך אויך ווייניג.

דאָס זעהט מען פון דעם בוך פון דעם אונגאַרישען נערווען-דאָקטאָר איסטוואַן האָלאָס, וועלכער האָט אָנגעשריבען אַ בוך וועגען משוגעים, וואָס טראָגט דעם נאָמען „הינטערען געלען מויער".

אַן'אַלטער אַנעקדאָט דערצעהלט, שרייבט דער אונגאַרישער דאָקטאָר, — וועגען דעם, ווי איינמאָל האָט עמיץ בעזוכט אַ משוגע'נעם און דער וועלכער איז אויף אַ קורצער צייט אַרויס פון קאַמער. דעמאָלסט איז דער משוגע'נער אַרויפגעפאַלען אויף זיין בעזוכער, אָנגעהויבען איהם צו ווערגען און געפּאָדערט, ער זאָל אַרויסשפּרינגען דורכ'ן פענסטער. אין דעם קריטישען אויגענבליק איז איינגעפאַלען דעם בעזוכער צו זאָגען צום משוגע'נעם: „מיין ליבער פריינד, אַרונטערשפּרינגען איז לייכט, דאָס קאָן יעדער קינד, אָבער לאָז מיך אַראָפּגעהן אין הויף, פון דאָרטען וועל איך אַרויפשפּרינגען". דעם משוגע'נעם איז שטאַרק געפעלען געוואָרען דער פאָרשלאָג און ער האָט אָפּגעלאָזען זיין גאַסט, וועלכער האָט פערשטעהט זיך לאַנג נישט געוואַרט און האָט באַלד אָפּגעצויגען. האָלאָס מיינט, אַז די מעשה איז נאָך פון יענע אַנדערע פון דעם מין, אין וועלכע עס ווערט געשילדערט, ווי קלאָרע גאַ-רען אָפּ מיט אַזעלכע איינפאַלען די אומגליקליכע קראַנקע, זענען אַ בעווייז, אַז די יעניגע „קלאָרע" זענען אָדער משוגעים, אָדער פערברעכער.

האָלאָס האַלט פאַר אַ פערברעכען בעת אַ קלאָרער נאַרט אַריין דעם משוגע'נעם אין אַ משוגעים-אַנשטאַלט. לויט זיין מיינונג איז דאָס דער זעלבער פערברעכען, ווי איהם צו פערשפּאַרען מיט געוואַלט. קראַנקע מיט איינזיכט (און נאָר וועגען אַזעלכע רעדט זיך אין זיין בוך) פאָלגען דעם דאָקטאָר אויך דעמאָלט, ווען ער זאָגט זיי דעם אמת.

האָלאָס ברענגט אַ פאַל, וואָס ער האָט אַליין איבערגעלעבט און וועלכער בעווייזט, ווי אוי-בערפלעכליכע בעאָבאַכטונגען ברענגען אָפּט צו פאַלשע אויספיהרען. ווען ער איז נאָך געווען אַ סטודענט, האָט ער מיט גרויס ברען זיך איינגעשטעלט פאַר אַ יונגמאַן, וועלכער איז פערשפּאַרט געוואָרען אין אַ משוגעים-הויז און וועלכער האָט אַליין דערצעהלט, אַז זיינע עלטערען האָבען איהם פערשפּאַרט דערפאַר, ווייל ער האָט געוואָלט חתונה האָבען מיט אַן אָרים מיידעל. ער האָט זיך אַזוי געבעטען מען זאָל איהם בעפרייען, אַז האָלאָס איז איבערצייגט געווען אין זיין גייסטיגער געזונדהייט. דער יונגער סטודענט האָט אַפּעלירט צו דאָקטוירים, האָט אָנגעגעבען אין געריכט און האָט געשריבען אין די צייטונגען וועגען דעם ענין. ענדליך האָט זיך איהם איינגעגעבען אויסצופּועל'ען אַן'אונטערזוכונג. און די אונטערזוכונג האָט געגעבען רעכט די דאָקטוירים, וואָס האָבען איהם אַריינגעשפּאַרט, און אַלץ איז געבליבען נאָכ'ן אַלטען. אין יאָהרען אַרום איז האָלאָס אָנגעקומען אין דעם צלבען שפּיטאָל, וואו דער יונגערמאַן האָט זיך נאָך אַלץ געפונען. איצט האָט ער געהאַט די געלעגענהייט איהם גענוי צו בעטראַכטען. פון טאָג צו טאָג איז זיין איבערצייגונג וועגען דער געזונדהייט פון דעם מענשען פערשוואונדען געוואָרען און ער האָט אַלץ מעהר זיך איבערצייגט אין זיין קראַנקהייט.

געוועהנליך שטעלט מען זיך פאָר אַ גייסטיג קראַנקען גאָר אַנדערש, ווי ער איז אין דער ווירקליכקייט. די אַרטיסטען, וואָס זוכען געוועהנליך צו שטודירען אין די שפּיטאָלען דעם צושטאַנד פון די משוגעים און ווען זיי טראָגען נאָכדעם אַרויס אויף דער סצענע די רעזולטאַטען פון זייער שטודיום, האָבען געוועהנליך ביים עולם קיין ערפאָלג נישט. און זיי האָבען שטענדיג מעהר ביי-פאַל ווען זיי שפּילען די ראָל פון אַ משוגע'נעם מיט דער הילף פון די אַלגעמיין-בעקאַנטע מיטלען, אונטער וועלכע משוגע'נע זענען אין דער וועלט בעקאַנט.

האָלאָס דערצעהלט, וועגען אַן'אינזשעניער, פון טראַנסילוואַניען, וועלכער איז אין עלטער פון 40-טען ביז'ן 50-טען יאָהר גייסטיג קראַנק געוואָרען. די פרוי און די טאָכטער פון דעם אינזשעניער, וועלכע האָבען אין אָנהויב שטאַרק געליטען פון דעם אומגליק, האָבען אין משך פון די יאָהרען זיך צוגעוואוינט דערצו, און ווען דער געהיילטער קראַנקער האָט זיך אומגעקעהרט צו זיין היים, האָט ער אַריינגעטראָגען אַ געוויסע צורודערונג אין זייער לעבען, וועלכען זיי האָבען זיך שוין אויסגעבויט אָהן איהם, זיי האָבען זיך אָנגעהויבען ספּק'ן אויב עמיץ, וועלכער איז קראַנק געווען אין משך פון צעהן יאָהר צייט, קאָן טאַקע באמת אויסגעהיילט ווערען און אין די ספיקות איז פערבאָרגען געווען דער ווונש: ווי גוט עס וואָלט געווען, ווען, אַלץ וואָלט געבליבען נאָכ'ן אַלטען! און עס איז צוגעגאַנגען זעהר שווער, ביז דער אינזשעניער האָט ווידער פערנומען אַן'אָרט אין דער פאַמיליע.

ווען איינצעלנע קראַנקע מאַכען סקאַנדאַלען אין דעם שפּיטאָל ווערט דאָס צוגעשריבען אויפ'ן חשבון פון זיין משוגעת. האָלאָס זאָגט אָבער: ווען מען וועט איינשליסען פינפהונדערט געזונדע מענשען צוזאַמען, וועלען זיי אויך אָנמאַכען פּונקט אַזוי פיל סקאַנדאַלען, און אפשר נאָך מעהר, ווי משוגעים. די פּראַקטיק בעווייזט, אַז וואָס מעהר פרייהייט מען גיט די קראַנקע, אַלץ וועניגער סקאַנדאַלען ווערען געמאַכט פון זיי. מענשען מיט פערשידענע לעבענס-נויטווענדיגקייטען און פערשידענע קראַנקהייטס-סיבות, דאַרפען אויך האָבען פערשידענע בעדינגונגען צו זייער גענעזונג. אויף די משוגעים-אַנשטאַלטען ליגט נאָך אַלץ, אויב נישט אינגאַנצען איז טיילווייז, דער שטעמפּעל פון תפיסה. די אויפגאַבע פון דעם דאָקטאָר איז אַראָפּצווישען דעם דאָזיגען שטעמפּעל פון דאָרטען. עס איז אַן-אייבינע רעטעניש, וואָס איז נאָך אַלץ נישט פער-ענטפערט געוואָרען. וואָס איז דאָס אייגענטליך משוגעת און פון וואַנען נעהמט זי זיך. אין אונזער צייט איז אויפגעשוואומען די וויכטיגע פראַגע, וואָס פאַר אַן'איינפלוס עס האָבען געהאַט אויף די משוגעים מלחמה און רעוואָלוציע. די אַלע פאָרשונגען אויף דעם געביט האָבען ביז איצט קיין רעזולטאַטען נישט געבראַכט. עס וואָלט אפשר נויטיג געווען צו מאַכען גראַד אַן'אומגעקעהרטע אויספאָרשונג, וואָס פאַר אַ השפעה עס האָבען געהאַט משוגעים אויף מלחמות און רעוואָלוציעס.

האָלאָס האַלט, אַז די מאָסענווייזע פערשפּאַרונג איז איבעריג און צוועקלאָז. די פּסיכאָאַנאַליטישע בעהאַנדלונג פון משוגעים ברענגט אין אַ סך פאַלען בעסערונג און היילט אַנדערש מאָל אינגאַנצען אויס פון משוגעת. ער פיהרט דורך דעם געדאַנק, אַז דער אָרט, ווי די גייסטיג-קראַנקע פערברענגען, זאָל נישט טראָגען דעם כאַראַקטער פון אַ קאַזאַרמע, נישט פון אַ קלויסטער, אַפילו נישט פון קיין סאַנאַטאָריע, נאָר זי זאָל זיין אַ פּריוואַטע וואוינונג. דער קראַנקער זאָל בלייבען אין קרייז פון זיין פאַמיליע און זאָל דאָרטען אויפגעפּאַסט ווערען אונטער דער השגחה פון אַ דאָקטאָר. עס איז אַ גרויזאַמער פעהלער אַרויסצורייסען די קראַנקע פון זייער משפחה-סביבה.

און אין די פאַלען, וואו מען קאָן דעם קראַנקען נישט לאָזען אין זיין פאַמיליע, דאַרף מען איהם איינאָרדנען אין אַן'אַנדער פאַמיליע. — און נישט אַזוי צוליב דער קראַנקען - אויפּפּאַסונג, נאָר אַלס מעטאָדע פון פּסיכישער משוגעים-בעהאַנדלונג האָלאָס שילדערט, ווי אין זיין אָפּטיילונג פאַר אומרוהיגע פרויען, איז איינמאָל געקומען צו אַ גרויסער פערענדערונג. דאָס איז געווען דעמאָלט, ווען ביי איינער פון די קראַנקע איז געבאָרען געוואָרען אַ קינד. דעמאָלט זענען מיט איינמאָל די קראַנקע געוואָרען מענשען, מוטערס, און אַלץ איז אין דער אָפּטיילונג שטיל געוואָרען, ווען מען האָט בעגינען דערהערט דעם געוויין פון דעם ניי-געבאָרענעם קינד. די שטים פון קינד האָט אפשר זיי פּונדאַסניי ענטפלעקט דעם לעבען.

ק. בלומסאַן.

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן).

קאַפּיטעל 1.

האָטעל „פּאַריזיען".

דעם יונגעל, וועלכן דער גורל האָט שפּעטער בענעבען אַ נאָמען וולאַדיסלאַוו לעמאַן און „דער שוואַרצער וואָלף", איז געבראַכט געוואָרען אין וואַרשאָ אין אַ ווינטער־נאַכט אין יאָהר 1893.

אָפּגעשטעלט האָט מען איהם אין אַ שמוציגען האָטעל, וואָס האָט געהייסען „פּאַריזיען".

דאָס איז „אייגענטליך", נישט געווען קיין האָטעל אין פולען זין פון וואָרט, נאָר עפּיס אַ געמיש פון מעבלירטע צימערען און אַ שענק, וואָס האָט פאַרנומען עטליכע שטאָק פון אַ גרויס הויז.

צו יענער צייט, ווען מ'האָט איהם געבראַכט אין האָטעל, איז דאָס יונגעל געווען אַלט אַנ'ערך פיר אָדער פינף יאָהר — ד. ה. ער איז געווען אין אַזאַ עלטער, ווען ביי קינדער הויבט זיך אָן אַרויסצושיילען דער כאַראַקטער, און ווען דער זכרון הויבט אָן צו נאָטירען און צוזאַמענקלייבען די פערשידענע צופעליגקייטען און געשעהענישען אין לעבען.

ווען ער האָט שפּעטער, שוין אַלס דערוואַקסענער מענש, געטראַכט וועגען יענעם טאָג, פלעגט אין זיין זכרון זיך קודם דערוועקען זיין אייגען געשטאַלט, ווי־אַזוי ער האָט דאַן אויסגעזעהן.

איהם פאַר די אויגען פלעגט קומען זיין קליין, בידערשלאָגען פיגורעל, וואָס האָט זיך פערשטעקט אין אַ טונקעלען, שמוציגען וואַגאָן.

נעבען איהם איז דאַן געזעסען אַנ'עלטערער פערשוין, וואָס האָט צו זיך עפּיס די גאַנצע צייט נעברומט אין באָרד אַריין, און וואָס האָט איהם דעם פערפּאַמערטען יונגעל מכבד געווען מיט צוקערלעך, וואָס ער פלעגט אַרויסשלעפּען מיט זיין ציטערדיגע האַנד פון דער טיפער פּאַלטען־קעשענע.

דערנאָך פלעגט זיך וולאַדיסלאַוו דערמאָהנען, אַז אין וואַרשאָ האָט דאַן געטראָפּט אַ דראָבנער דורכדרינגליכער רעגען, און אַז אויף די אָנגעפרורענע טראָטואַרען איז געווען מורא'דיג גליטשיק— אַ פוס נישט צו שטעלען.

איבער דער שטאָט איז ער דאַן געפאָהרען אין אַ דראָשקע מיט אַנ'אויפגעהויבענער בויד, און דער רעגען האָט טאַקע קאַלעמוטנע געפּויקט אין דער דאָזיגער לעדערנער בויד...

דער פערשוין, וואָס איז געווען זיין בעגלייטער אין דער גאַנצער רייזע, האָט אונאויפהערליך גערויכערט ציגאַר נאָך ציגאַר.

שפּעטער פלעגען איהם די זכרונות גלייך אַרי בערטראָגען אין דעם האָטעל „פּאַריזיען".

געדענקט האָט ער, ווי די פרוי קאָלסקאַ — די באַלעבאָסטע פון דעם דאָזיגען האָטעל — האָט איהם, דעם פערוויקטען יונגעל מקבל פּנים געווען אויפ'ן הויף, און אַוועקגעפיהרט איהם אין אַ וואַרימען ליכטיגען צימער.

די פרוי מיט די אויסגעלאָשענע אויגען און מיט'ן האַריגען פּנים האָט געוואָרפען אַ פּחד אויפ'ן יונגעל.

איהר הילכיגען גראָבען קול האָט זי זיך בעמיהט צוצוגעבען אַ מוטערליכע צאַרטקייט.

זי האָט זיך עס, קענטיג, בעמיהט צו טון אין דער אָנוועזענהייט פון דעם פערשוין, וואָס האָט איהם אַראָפּגעבראַכט.

דאָס קינד האָט זיך אָבער שטאַרק געשראָקען שוין ביים בלויזען הערען איהר קול.

לסוף—האָט ער געדענקט—אַז דער שלאָף איז געקומען אויף זיין מידען יונגעלשען קאָפּ, און איינטוליענדיג דעם קאָפּ אין דעם קישען, וואָס איז נאַס געווען פון טרעהרען, איז ער איינגעשלאָפען.

און — דער דאָזיגער בייזער טאָג איז פערגעסען געוואָרען...

אויפגעכאַפּט האָט ער זיך אויפ'ן צווייטען טאָג אין אַ נייער אומבעקאַנטער וועלט, איבער וועלכער עס האָט געהערשט די פעסטע האַנד פון דער פרוי קאָלסקאַ.

גאַנץ אינדערפריה איז זיין בעגלייטער, דער פערשוין מיט די ציגאַרען אַוועק, און ער האָט איהם שוין מעהר קיינמאָל נישט געזעהן.

די מענשען פון האָטעל האָבען געקאָנט אַזוי פיל דייטש רעדען, ווי ער פויליש, און עס איז אַ דורך אַ לענגערע צייט ביז ער האָט פערשטאַנען פון דער קאָלסקאַ'ס רייד, אַז זיין פאָטער איז אַוועקגעפאָהרען אין אַ ווייטען וועג, און וועט אינגיכען צוריקקומען.

דאָס יונגעל האָט גוט געוואוסט, אַז דער בעגלייטער איז נישט געווען זיין פאָטער, נאָר ער האָט עס נישט געקענט, ווי ס'קעהר צו זיין דערקלערען, און ווען ער איז אונטערגעוואַקסען, האָט ער זיך בכלל אויפגעהערט מיט דעם צו אינטערעסירען: דאָס לעבען איז איהם געוואָרען צו שווער, כּדי ער זאָל האָבען חשק צו טראַכטען וועגען צווייטראַנגיגע ענינים, וואָס האָבען קיין ממשות נישט.

ביסלעכווייז האָט ער זיך צוגעוואוינט צו דעם נאָמען וולאַדיסלאַוו, און פערגעסען, אַז ער האָט פריהער אַנדערש געהייסען.

ווען ער איז געוואָרען נאָך עלטער האָט מען איהם נאָר גערופען וולאַדעק קאָלסקי.

צו יענער צייט אָבער האָט ער זיך אויסגעלערענט צו רעדען גוט פויליש.

אין עטליכע טעג שפּעטער נאָך זיין אָנקומען אין האָטעל האָט מען איהם פון וואַרימען ליכטיגען צימער אַריבערגעפּעקלט אין אַ פינסטערען קאַלטען אַלקערל לע'ם דער באַלעבאָסטעס שלאָף־צימער.

אין דעם דאָזיגען אַלקערל איז געשטאַנען אַ גרויסער קופערט, אויף וועלכען עס איז געלעגען אַ האַרטער מאַטראַץ. אַ חוץ דעם, איז נאָך דאָ געשטאַנען אַ הינקענדיגער שטול.

נישט קיין אויוון, נישט קיין פענסטער איז דאָ געווען, און לופט איז דאָ אַריינגעקומען דורך אַ פאָרטקעלע אין דער טיר.

אַזוי־ווי אָבער די פרוי קאָלסקאַ האָט שטאַרק מורא געהאַט פאַר צוג־ווינטען, האָט זי דעם שלאָף־צימער געהאַלטען שטענדיג פערשפּאַרט, און דאָס יונגעל האָט נישט געהאַט קיין נוצען פון דער פאָרטקע.

און פונדעסטוועגען איז אָט דאָס פינסטערע קעמערל געווען יאָהרען־לאַנג דער איינציגער מקום מקלט פאַר'ן פערוואָהרלאָזטען יונגעל: דאָ איז ער כאָטש געווען פּטור פאַר די „בוכצעס און טערעבענצען", וואָס ער פלעגט בעקומען ביי יעדער געלעגענהייט.

צו עסען האָט מען איהם געגעבען אַפילו נישט שלעכט.

דאָס איז אָבער געווען אַ קליינע טרייסט פאַר איהם.

בייטאָג פלעגט ער זיך פאָרען אין די לאַנגע קאָרידאָרען מיט זיינע אייגענע צאַצקעס, וואָס ער פלעגט אויסקאָמבינירען. ער האָט זיך אָבער געהיט פאַר די אַלע אַרומיגע, פאַר די געסט, פאַר דינערשאַפט ובפרט פאַר דער באַלעבאָסטע, וואָס האָט איהם נישט געשאַלעוועט קיין טרוקענע קלעפּ.

ער האָט זיך אָבער שנעל צוגעוואוינט צו אַבסאָלוטער שטילער האַלטונג, צו זיין אַ רואה ואינו נראה, אַז'וי אַז הונדערט מאָל פלעגט די פרוי קאָלסקאַ פערבייגעהן לע'ם איהם און נישט זעהן איהם פאַר די אויגען.

ווען זי פלעגט איהם אָבער פּאַקען ביי אַ שטיקעל „חטא" האָט דער גאַנצער האָטעל געציטערט פאַר איהרע געוואַלדען...

(פאָרטזעצונג קומט)

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענשליכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען

(האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8–10 און פון 5–8 אָווענד

OBWIESZCZENIE.

DYREKCJA TOWARZYSTWA KREDYTOWEGO

miasta Łodzi

podaje do powszechnej wiadomości, że niżej wyszczególnione nieruchomości w Łodzi położone, obciążone pożyczkami Towarzystwa, za niezapłacone raty wraz z zaległościami, wystawione zostały na sprzedaż przez publiczne licytacje, odbywać się mające o godz. 11-ej z rana w Kancelarji Wydziału Hipotecznego m. Łodzi, przy ul. Pomorskiej № 21 przed wyznaczonemi rejentami.

Zbiór objaśnień i warunki licytacyjne znajdują się w księgach hipotecznych odpowiednich nieruchomości oraz w biurze Dyrekcji Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi i tamże przeglądane być mogą.

W razie gdyby dzień wyznaczony dla sprzedaży był świątecznym, sprzedaż odbędzie się dnia następnego.

№ № hipoteczny nieruchomości	przy ulicy	Vadium	Licytacja rozpocznie się od sumy	przed notarjuszem	Dnia
4a	Wolborskiej	700	5.250	J. Andrzejewskim	20/II–1929
8d	Piramowicza	3.920	29.400	S. Jarzębskim	"
19	Jerozolimskiej	700	5.250	W. Jeżewskim	"
21c	Nowomiejskiej	3.940	29.550	L. Kahlem	"
37	Jakóba	560	4.200	A. Karnawalskim	"
38	"	320	2.400	J. Ładą	"
45	Zachodniej	9.000	67.500	S. Kornem	21/II–1929
47b	Zawadzkiej	1.320	9.900	J. Krzemieniewskim	"
47yz	Nowo-Cegieln.	3.040	22.800	B. Lisowskim	"
48r	Zawadzkiej	2 860	21.450	K. Rossmanem	"
86a	Podrzecznej	2.140	16.050	J. Rzymowskim	"
123	Drewnowskiej	440	3.300	W. Sarosiekiem	"
252	Piotrkowskiej	5.480	41.100	E. Trojanowskim	25/II–1929
303b	Wschodniej	4.880	36.600	S. Jarzębskim	"
313pr.poł.	Północnej	460	3.450	W. Jarzewskim	"
320¹	Gdańskiej	460	3.450	J. Ładą	26/II–1929
320ba	Zakątnej	660	4.950	L. Kahlem	"
320abr	Leszno	4.780	35.850	S. Kornem	"
321a	Konstantynowsk.	3.540	26.550	J. Krzemieniewskim	"
321fa	"	4.200	31.500	B. Lisowskim	"
338a	Północnej	2.600	19.500	K. Rossmanem	27/II–1929
364b	Targowej	4.720	35.400	J. Rzymowskim	"
393	Pomorskiej	3.080	23.100	W. Sarosiekiem	"
421	Kilińskiego	1.220	9.150	W. Siniarskim	"
421b	"	2.160	16.200	A. Smolińskim	"
455	Wschodniej	1.320	9.900	E. Trojanowskim	"
467	"	1.560	11.700	J. Andrzejewskim	28/II–1929
534 6	Żelaznej	13.320	99.900	W. Jerzewskim	"

№ № hipoteczny nieruchomości	przy ulicy	Vadium	Licytacja rozpocznie się od sumy	przed notarjuszem	Dnia
558b	Glnwnej	800	6.000	A. Karnawalskim	28/II–1929
573b	Piotrkowskiej	4.740	35.550	J. Ładą	"
596a	Sienkiewicza	5.000	37.500	S. Kornem	4/III–1929
630c	Sieradz. i Rzgow	4.880	36.600	J. Krzemieniewskim	"
697	Radwańskiej	1 780	13.350	K. Rossmanem	"
697d	"	580	4.350	J. Rzymwskim	"
768	Piotrkowskiej	6.680	50.100	W. Sarosiekiem	"
792i	Zakątnej	560	4.200	W. Siniarskim	5/III–1929
793 l	"	2.340	17.550	A. Smolińskim	"
798k	Ludwiki	3.820	28.650	E. Trojanowskim	"
803c	Żeromskiego	35.000	262.500	J. Andrzejewskim	"
803e	Lipowej	1.860	13.950	S. Jarzębskim	"
807	Wółczańskiej	2.140	16.050	W. Jeżewskim	"
817г	Lipowej	1.540	11.550	L. Kahlem	6/III–1929
833	Wółczańskiej	4.940	37.050	A. Karnawalskim	"
835def	Anny	980	7.350	J. Ładą	"
837e	Gdańskiej	8 400	63.000	S. Kornem	"
902n	Grabowej	16.260	121.950	B. Lisowskim	"
1054k	Łomżyńskiej	1.280	9.600	J. Rzymowskim	7/III–1929
1075ф	Gubernatorskiej	1.900	14.250	W. Sarosiekiem	"
1109ц	Kilińsk. i Kolej.	1.160	8.700	W. Siniarskim	"
1129a	Juljusza	4 120	30.900	A. Smolińskim	"
1144c	Kilińskiego	20.000	150.000	E. Trojanowskim	"
1372	Narutowicza	2.140	16.050	S. Jarzębskim	11/3–1929
1382	Cegielnianej	3.800	28.500	W. Jeżewskim	"
1419a	Kamiennej	2.200	16.500	L. Kahlem	"
1437f	Skwerowej	2.140	16.050	A. Karnawalskim	"
1626	Al. 1 go Maja	940	7.050	S. Kornem	"
1660	N.-Ceg. i Zakąt.	2.300	17.250	J. Ładą	12/3–1929
2028	Srebrzyńskiej	2.200	16.500	J. Krzemieniewskim	"
4027	Wiznera	3.640	27.300	B. Lisowskim	"

Licytacje powyższe o tyle dokonywane będą, o ile poszukiwane należności do chwili ostatecznego przybicia w dniu licytacji zapłacone nie będą.

Łódź, dnia 10 listopada 1928 roku.

יודען וואָס האָבען פערגאָסען זייער בלוט פאַר דער לעטלענדישער רעפובליק.

(ענדע פון 3־טער זייט).

האָט געהאַט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר'ן לינקען פליגעל פון דער אַרמיי, בעת דער שלאַכט, איז פלוצלונג דער'הרג'עט געוואָרען דער רעגימענט־קאָמאַנדיר, און קראמער האָט נישט וואַרטענדיג אויף קיין שום פעראָרדנונג אַליין איבערגענומען די קאָמענדע און אָפּגעשלאָגען אַלע אַנגריפען פון שונא, ראַטעוועגדיג דערמיט די אַרמיי פון אַ שווערער מפלה. מיט'ן ועלבען קראמער איז פערבונדען נאָך אַן'אינטערעסאַנטער עפּיזאָד.

אַ מערקווירדיגען טיפּ שטעלט מיט זיך פאָר דער 58־יעהריגער פרייוויליגער. שטיין, וועלכער האָט אין זיינע אָפיציעלע מאָטיווען אָנגעוויזען, אַז איהם איז נמאס געוואָרען [צו הערען], ווי קריסטען מאַכען חוזק פון די יודען, אַז זיי האָבען מורא פאַר מלחמה, און דעריבער האָט ער בעשלאָסען אַריינצוטרעטען אַלס פרייוויליגער.

נישט געקוקט אויף דעם, וואָס די יודישע אָפיציערען האָבען זיך געפונען אויף די געפעהרליכסטע קאַמף־ערטער, האָט דער שיקזאַל זיי געשאָנעוועט: עטליכע זענען פערוואונדעט געוואָרען און ס'רוב זענען געבליבען אינגאַנצען נישט בעשעדיגט. בלויז איין איינציגער איז אומגעקומען מיט אַ שרעקליכען טויט: דאָס איז געווען דער יונגער יודישער לייטענאַנט, פרייבערג, בעת ער מיט זיין אָפּטיילונג האָט אויפגעשטעלט אַ דראָט־פערצוימונג, זענען זיי פלוצלונג אַרומגערינגעלט געוואָרען פון שונא און דער ערשטער גראַנאַט האָט צוריסען פרייבערגס קערפּער אויף שטיק שטיקלעך. זיין נאָמען איז מיט גאָלדענע אותיות אויסגעקריצט אויפ'ן טאַוועל, וואָס איז אויפגעהאָנגען געוואָרען אין לעטלענדישען אוניווערזיטעט צום אָנדענקען פון די געפאַלענע סטודענטען. (פרייבערג איז געווען אַ סטודענט פון לעטלענדישען אוניווערזיטעט).

אין דער רשימה פון די געפאַלענע געפונט זיך, אַ חוץ פרייבערג'ען, דער נאָמען פון יונגער יודישען דאָקטאָר אשרי, וועמען די קויל האָט געטראָפען, בעת ער האָט אויף די פּאָזיציעס געגעבען היליף פערוואונדעטע סאָלדאַטען.

וואָס שייך די אומגעקומענע און פערלוירענע געגאַנגענע יודישע סאָלדאַטען, בעטרעפט זייער צאָהל קרוב צו הונדערט.

ליידער האָט די לעטישע מאַכט גאָר אינגיכען פערגעסען אָן די גרויסע פערדינסטען, וואָס די יודישע מיליטער־לייט האָבען געלייסטעט פאַר לעטלאַנד, און זמען, האָט זיי איגנאָרירט אויף יעדען טריט און שריט. אַזוי איז דאָס געווען ביים פערטיילען די מיליטער־אויסצייכנונגען און דאָס זעלבע האָט זיך אויך איבער'חזר'ט ביים פערטיילען ערד צו די פרייהייטס־קעמפער. די לעטען האָבען טאַקע בעקומען ערד, און פיל פון זייערע יודישע קאָלעגען האָבען זאָגעקלאַפּט די טירען פון מיניסטעריום און זענען אַוועק מיט גאָרנישט.

אין דער יודישער געזעלשאַפט הערט מען אָפט פראַגען, פאַר וואָס מען זעהט נישט אין דער לעטישער אַרמיי קיין יודישע אָפיציערען.

ווי עס ווייזט זיך, איצט אַרויס, זענען אין אַקטיווען מיליטער־דינסט אין לעטלאַנד פערהאַן בלויז 2 יודישע אָפיציערען און עטליכע דאָקטוירים. אַזאַ קליינע צאָהל יודישע אָפיציערען ערקלערט זיך דערמיט, וואָס באַלד נאָך דער מלחמה איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ פעראָרדנונג, אַז אַלע אָפיציערען מוזען ביז אַ בעשטימטען טערמין אָפּגעבען עקזאַמענס אויף לעטיש. אַזוי־ווי די יודישע אָפיציערען זענען דעמאָלט ערשט וואָס געקומען פון רוסלאַנד און האָבען נישט בעהערשט די לעטישע שפראַך, זענען זיי נאָך דער מלחמה געצוואונגען געווען אַרויסצוטרעטען פון דער אַרמיי.

די בעדינגונגען, אין וועלכע עס לעבען די יונגע לעטישע אָפיציערען, זענען נישט קיין זעהר גינסטיגע. קודם כל בעקומען זיי זעהר קליינע שכירות. צווייטענס מוזען זיי אונטערשרייבען אַ קאָנטראַקט, אַז זיי פערפליכטען זיך צו דינען אין דער אַרמיי לכל הפחות 3 יאָהר נאָכ'ן ענדיגען די מיליטער־שול. אינגאַנצען הייסט עס, דאַרף מען פערברענגען אין דער אַרמיי איבער 5 יאָהר. דאָס אַליין שטויסט אָפּ די יודישע יוגענד פון בעזוכען די מיליטער־שולען, און די קליינע צאָהל יודישע אָפיציערען אין דער לעטלענדישער אַרמיי קען מען בשום אופן נישט ערקלערען מיט אַנטיסעמיטישע מאָמענטען. דערפאַר זענען אָבער פערהאַן אַרום 100 יודישע יונגעלייט, וועלכע האָבען געענדיגט די ספּעציעלע מיליטער־קורסען אַלס אָפיציר־שטעל־פערטרעטער און זענען אַרויס אין זאַפּאַס אַלס אָפיציערען.

אין טאָג פון לעטלאַנדס אומאָפּהענגיגקייט וועט אייגגעאָרדענט ווערען אַ מאַניפעסטאַציע פון אַלע יודישע אָנטיילנעהמער אין לעטלאַנדס בעפרייאונגס־קאַמפּען. דאָס וועט זיין די בעסטע תשובה אויף דער פראַגע פון די אַנטיסעמיטען: „וואו זענען די יודען געווען, בעת לעטלאַנד האָט געקעמפט פאַר איהר זעלבסטשטענדיגקייט".

(י.ט.א.) **ה. שער.**

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען.
פעטריקאָווער 10, טעל. 31־86
נעהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט־, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מאָנער־שוועכע, ליכט און ראָם, רענטגען־שטראַהלען און קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

קינא־טעאַטער
„CAPITOL"
רוג זאוואַדזקא און זאַכאַדניא.
סימפאָנישער אָרקעסטער מיט'ן אנטייל פון אָרגאַנען אונטער דער לייטונג פון ק. בייגעלמאַן.

היינט פּרעמיערע! בעריהמטע עקראַן־טראַגעדיע! DOROTA GISH אין דער דראַמע א. ג. היינט פּרעמיערע!
„די דאַמע פון הינטער־געסעל"
פערבאַטענער קוואַרטאַל פון לאָנדאָנער LIMHOUSE / מיילעך צו פערקויפען / די וועלט פון דער ענגלישער אַריסטאָקראַטיע / נאַכט־פערוויילונגען אין דער טעמזע. — פרייזען פון די פּלעצער אויפ'ן ערשטען טאָג אין געוועהנליכע טעג, ווי אויך שבת, זונטאָג און יום־טוב פון 1 ביז 3 אַ זייגער נאָכמ. זענען די פרייזען 50 גר. און 1 זל.

פּ עלץ־וואַרעז
קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען גאָר ביי דער לאַנג־יעהריגער פירמע
ל. ב. פּעפּער, וווסכאָדניא 42, טעלעפאָן 04־78.
בעמערקונג: די קירזשנער־ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און רעיעל.

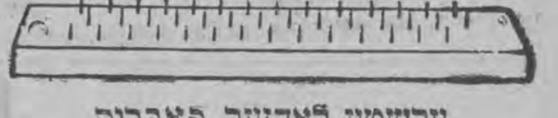

ערשטע לאָדזער פאַבריק
פון בעשלאַג פאַר רייסערייעז
פון אַלער אַרט
B-cia Kardynast ŁÓDŹ, NAWROT 53 TELEFON 77-42.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37־63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר האָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	4—3
ד"ר הערשנער	קינדער קראַנקהייטען	4½-5 11-9
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד"ר לובימאָוו	הויט און געשלעכטס־קר.	1½—12½
ד"ר שמידגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2 -1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	½—12½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס־היליף	4—3

פּסיכאָ־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פעקען־שטעכען. קינסטליכע צורה־זאָן־בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג—וויזיטען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגמע און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאָזשינסקי סטאָמאַטאָלאָגיע
צאָהן־ערצט 10—1 3־6
קינסטליכע צייהן, קאָראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך עפען זונטאָג.

שאַכטעל־מאַכער
ס'ווערט געזוכט אַרבייטער און לערן־יונגע געגען באַלדיגע צאָהלונג.
קילינסקי 30. 2601

גרעסערע קעלער־רוימען
צו פאַבריקאָט ווערט פון זאַפּאָרט געזוכט אין שטאָט. אָפערטען אין אַדמ. אונטער ליטערע „K" 2600

ס'ווערט זאַפּאָרט געזוכט
אַ קוואַליפיצירטער
שטריקער־אַרבייטער
צו אַ „B. J." מאַשין שאַפּהאַוזע. צו דערוויסען זיך ביי ש. גאָלדבערג, קאַמיענאַ 1 (אין טויער).

אַקראַפּט און האַנד־שערער
צווענטועל אויף דער וואָך, זוכט אַ שטעל געגען וואָכען־לוין. צו ערפאַהרען אין אַדמ. 2698

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער היילקאַבינעט קאָסמעטיק.
— — — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג נעהמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— — בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. — —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. H. NADEL
פּיעטרקאָווער 17 טעל. 86־68.
ספּעציאַל־ארצט פאַר אינערע קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 4 ביז 6 נאָכמיטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע.
האָט זיך איבערגעצויגען אויף אַנדזשעיאַ 5
נעמט אָן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אָוונט.
בעזונדער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

עפנטליכע ערקלערונג.
צוליב דער נישט־פּינקטליכער אויספיהרונג פון די בעשטעלונגען דורך ה' ק. גאָלדבלום, ליפּאָווע 3, ערקלער איך מיינע 4 אויסגעשטעלטע וועקסלען פאַר אונגילטיג און רוף זיי צוריק:
1) אַ וועקסעל אויף 30 זל. אויסשטעלער י. מ. לענגאַ, ליפּאָווע 26, אָרדרע ק. גאָלדבלום, צאָהלבאַר דעם 30/11 1928 2) אַ וועקסעל אויף 50 זל. אויסשט. י.מ. לענגאַ, ליפּאָווע 26, אָרדרע ק. גאָלדבלום, צאָהלבאַר ד. 31/12 1928, 3) אַ וועקסעל אויף 50 זל. אויסשטעלער י.מ.לענגאַ, ליפּאָווע 26 אָרדרע ק. גאָלדבלום, צאָהלבאַר ד. 28/2 1829, 4) אַ וועקסעל אויף 50 זל. אויסשטעלער י. מ. לענגאַ. ליפּאָווע 26, אָרדרע ק. גאָלדבלום, צאָהלבאַר דעם 31/3 1929. 2691
אַלע וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג.
מיט אַכטונג י.מ. לענגאַ, ליפּאָווע 26

דער פעראיין 2548
מחזיקי חולים, קילינסקי 120, טעלעפאָן 52־65.
טיילט מיט, אַז עס ווערען ערלעדיגט אַלער אַרט דאָקטוירים־וויזיטען פאַר אַ גאַנץ קליינעם אָפּצאָהל אָרימע אינגאַנצען בחנם. טעגליך פון 9 ביז 1 און פון 3 ביז 9 אָוונט.
עס ווערען אויך ערלעדיגט אַלער אַרט אַנאַליזען.
בעמ.: ביים פעראיין מחזיקי חולים זענען אָנגאַזשירט 12 בעוואוסטע דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען.
די פערוואַלטונג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16־33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר ראָזשאַנסקי	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—6
ד"ר גאָלדשטיין־פאָלאַק	אויגען־קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יאַסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס־היליף	11½-1 5—6
ד"ר קאַנמאַר	כירורגישע־קראַנקהייט. 4-5 און 1—2	
ד"ר ווינבערג	אינ. חצי, לונגען־קר.	11-1 ,5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. טראַוזענשיק	צאָהן־ערצט	3—7
ג. ראָזעם	צאָהן־ערצט	9—2

[illegible] בעהאַנדלונג, פּאָליקלינגען, קוואַרצען, פּלאָמבען א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
אַ רענטגען־אינסטיטוט
[illegible]
די לעטשניצע איז אויך עפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצטליך־קאָסמעטיש. קאַבינעט
פּראַ. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

Dr.
J. POLAKOW
קינדער־קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 37a
טעל. 39־75.
צוריקגעקעהרט
[illegible]

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג־אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34־72
נעמט אָן פון 3—6 אָוונט.

עכער
מאַשינאַוועס
ווערען אויסגעגעבען צו ביליגע פרייזען
ג. גאָרדמאַן ציגעלנאַ 29

וויכטיג פאַר יונגע־לייט פון גייערס און כאַינער ראַיאָן!
היימישע, געשמאַקע
מיטאָגען
צו מעסיגע פרייזען קענינגא b. נ'9 וואוינונג 11 פּאַר־טער רוג זשגאָווסקאַ 773

Dr. med.
BRAUN
וואוינט יעצט
6־טען שערפּיען 1
(בענעדיקטאַ) טעל. 40־26
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
נעמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5 ביז 8 אָוונט.

אַבאָנעמענט־פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 8 א אַ חודש; אין אויסלאַנד פּיס 30 פראַנ. טייערער.
[illegible]

אַנאָנסען־פּרייז: פאַר'ן מעקסט—15 גר. פּרייטאָג און ערב יום־טוב 20 גר. אין דער זייט 7 [illegible]
אין מעקסט—40 . . . . . 60— . . . . . 4 . .
[illegible] מעקסט—1 . . . . . 15— . . . . . 7 . .
[illegible] 50 פּראָצ. טייערער. [illegible] 100 פּראָצ. טייערער. [illegible] 10 גר. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.